LORCA

BERNARDA ALBA'NIN EVİ

Türkçesi: A. Turan Oflazoğlu

İZ YAYINCILIK

© İz Yayıncılık Limited Şirketi, 2012
Sertifika no: 17313

İZ YAYINCILIK: 437
sanat edebiyat dizisi: 72
ISBN: 978-975-355-569-2
2. Baskı; İstanbul, 2012

Çatalçeşme Sokağı No: 27/2 Cağaloğlu 34110 İstanbul
telefon: (212) 5207210
faks: (212) 5115791
www.iz.com.tr
e-posta: bilgi@iz.com.tr

kapak: Medine Efe

Basıldığı yer: Alemdar Ofset Matbaacılık
Davutpaşa Caddesi Besler İş Merkezi No: 20/29 Topkapı/Zeytinburnu
İstanbul

FEDERICO GARCIA LORCA

Bernarda Alba'nın Evi

Türkçesi
A. Turan Oflazoğlu

ÖNSÖZ

Bernarda Alba'nın Evi'nde erkek yoktur, yani sahnede hiç erkek görülmez, ama hepsi de evlenme çağında olan kızlar, oyun boyunca varlığını duyuran Pepe adındaki genç adama öylesine tutkundurlar, ondan o kadar çok söz ederler ki, onu da oyunun belli başlı kişilerinden sayabiliriz. Gururlu, sert, varlıklı bir kadın olan Bernarda ikinci kocasını henüz gömmüş, yas tutan kadınları da başından savmıştır; bundan böyle nasıl yaşayacaklarını açıklar kızlarına: "Sekiz yıllık yas süresince, sokaktan hava sızmayacak içeri. Kapılar, pencereler tuğlayla örülmüş gibi davranacağız. Babamın evinde de böyle olmuştur, dedemin evinde de." Ama daha sonra, kızların en küçüğü Adela, en büyük ablası Angustias'la Pepe'nin yakında nişanlanacağını öğrenince öfkeden köpürür, "Beni kapatamazlar içeri" der bacılarına. "Benim derim de sizinki gibi olsun istemiyorum. Derimin aklığı bu odalarda yitsin istemiyorum. Yarın yeşil fistanımı giyip gezmeye çıkacağım sokağa. Dışarı çıkmak istiyorum ben."Bernarda'ya karşı ayaklanan yalnızca kızı Adela değildir, kapatıldığı yerden kaçan seksenlik anası Maria Jozefa da kafa tutar kendisine: "Evlenecek bir erkek, bana mutluluk verecek bir erkek istiyorum ben, Bernarda!"

İkinci Perde'de, kızlar arasındaki çatışma büyür. Bernarda görmezlikten gelir durumu, çünkü çatışma aynı

erkek yüzünden ileri gelmektedir; bunu kabullenmekse Bernarda'nın onurunu incitecektir. Hizmetçi Poncia, Adela'nın Pepe'yle seviştiğini bildirir; "Onları alınyazısının çizdiği yoldan çevirmek çok güç olur" der.Bernarda ise "Çok şükür kızlarım beni sayarlar, hiçbir zaman da bana karşı gelmemişlerdir." diyerek aldatır kendini. Derken, evlenmeden çocuk doğuran bir kızın linç edilmek üzere olduğu işitilir. Bernarda "Jandarmalar gelmeden işini bitirsinler! Günah işlediği yerde kızgın demirle dağlasınlar!" deyince, Adela, karnını tutarak "Hayır! Hayır!" diye kıvranır sezdirmeden, çünkü o da Pepe'den, ablasının nişanlısından gebe kalmıştır.

Üçüncü Perde'de Bernarda ortalığın yatıştığını sanır, kendisini ikide bir uyaran Poncia'ya bir gece, "Senin bütün kuşkularına karşı tetikteyim" diye övünerek yatmaya gider. Poncia ise ardından "Denize gücün yetmedi mi, en iyisi arkanı dönüp hiç bakmamak" der. Gecenin geç saatinde, herkes yatmışken, Adela samanlıkta Pepe'yle sevişmekten döner. Durumu bilen ve kendisini kıskanan ablası Martirio ile tartışır. Gürültüye Bernarda da uyanır.Martirio Adela'yı göstererek, "Onunla beraberdi. Eteklerine bak, saman içinde" deyince, Bernarda bastonuyla Adela'nın üstüne yürür. Adela anasının bastonunu kaptığı gibi ikiye böler: "Zorbanın bastonunu böyle yaparım ben. Bir adım daha atayım deme.Pepe'den başka kimse buyuramaz bana!" Bernarda, "Tüfek nerde?" diyerek dışarı koşar. Az sonra silâh sesi işitilir. Derken döner Bernarda. Ardından da Martirio girerek "Pepe el Romano'nun işi tamam" der. Yalan söylemiştir. Ama Adela inanır onun yalanına, koşarak çıkar. Kendini asar.Bernarda: "Kız oğlan kız öldü benim kızım. Başka bir odaya kaldırıp kız gibi giydirin. Kimse bunun sözü-

nü etmeyecek! Kız oğlan kız öldü. Söyleyin de, tan ağarırken çanlar iki kez çalsın." Öbür kızları ağlayınca da: "Ölüme sessiz katlanmak gerekir, bağrına taş basarcasına. Susun!"

Lorca, gerektiği gibi denetlenmeyen ozan duyarlığının oyun yazarına ne oyunlar edebileceğini kendi deneylerinden bildiği için, son oyunu *Bernarda Alba'nın Evi'ni* yazarken ozanlığından âdeta kaçmış, baştan aşağı düzyazıdan oluşan bir oyun ortaya koyduğuna sevinmiştir. Gerçi kuruluş ve gerilim bakımından, Lorca'nın belki de en başarılı oyunudur *Bernarda Alba'nın Evi,* ama bu başarı düzeyini tuttururken, öbür oyunlarındaki şiirsel zenginliği de katabilseydi, acaba daha büyük bir oyun olmaz mıydı bu? Gerçek bir ozan oyun yazarken ne diye şiirden kaçınmak zorunda kalsın? Önemli olan, şiirden uzak durmak değil, şiiri oyun içinde yerli yerince kullanmaktır. Yeni şeyler kazanmak, daha önce kazanılmış iyi şeyler pahasına olmamalı, değil mi? Kanlı Düğün"de de, Yerma'da da şiirle aşırı derecede yüklenmiş sahneler vardır, ama onlarda pek fazla bulunan, *Bernarda Alba'nın Evi'n*de pek azdır. Oysa iki dizelik şiirin gördüğü işi iki sayfalık düzyazı göremez. Hiç şiire başvurmadan yazdım diye sevindiği son oyununun ikinci perdesinde, eve kapatılmış kızlar dağ köylerinden gelmiş orakçılardan söz ederlerken, gittikçe yaklaşan bir türkü duyulur, ekin biçmeye giden erkeklerin türküsü:

Çıkmış orakçılar arar
Nerde olgun başak varsa;
Gönüllerin aparırlar
Yollarına kız çıkarsa.

Kızlar, dışarıdan gelen bu türkünün dizelerini özlemle, tutkuyla yankılarlar, çünkü onların mahkûm gönülleriyle tarlalardaki başakları özdeş kılmaktadır bu türkü. Hangi düzyazı, insanın iç durumunu aydınlatmada bu denli başarılı olabilir?

A. Turan OFLAZOĞLU

KİŞİLER

Hizmetçi
La Poncia
Maria Jozefa
Bernarda
Angustias
Magdalena
Adela
Martirio
Amelia
Prudencia
Dilenci
Küçük Kız
Genç Kız
Kadınlar

I. PERDE

(Bernarda Alba'nm evinde bembeyaz bir oda.Duvarlar beyazdır. Kordonlu püsküllerle arkaya doğru bağlanmış, kenevir perdeleri olan kemerli girişler vardır. Hasır iskemleler. Duvarlarda, perilerle ya da efsanevi krallarla yüklü, olmayacak manzara resimleri.

Yazdır. Sahneyi koyu bir sessizlik doldurmaktadır. Perde açıldığında sahne boştur. Dışarıdan çan sesleri duyulur.)

HİZMETÇİ (girerek): Beynim zonkluyor şu çan seslerinden.

PONCIA: *(sucuk, ekmek yiyerek girer):* İki saatten fazla umacılarla başbaşa. Tüm köylerin papazları buraya üşüşmüşler. Ne güzel görünüyor kilise. Papazın ölüm duasına cemaatin verdiği ilk karşılıkta, Magdalena bayılıverdi.

HİZMETÇİ: En yalnız kalan o oldu.

PONCIA: Bir o severdi babasını. Oh! Hele şükür biraz yalnız kalabildik. Bir şeyler yiyeyim diye geldim.

HİZMETÇİ: Bernarda görmesin!

PONCIA: O bugün yemek yemez ya, hepimiz açlıktan geberelim ister! Dediği dedik koca zorba!'Ben

ona bir oyun oynayayım da görsün. Sucuk dolabını açtım.

HİZMETÇİ *(kaygılı, üzüntülü)*: Biraz da bana versen de, küçük kızıma götürsem, Poncia.

PONCIA: Ne duruyorsun! Bir avuç da fasulye al! Bugün farkına varmaz.

SES *(içerden)*: Bernarda!

PONCIA: Ninenin sesi! Sımsıkı kapatılmadı mı bu kadın?

HİZMETÇİ: Anahtarı tam iki kez çevirdim.

PONCIA: Sürgüyü de çeksen iyi olacak. Maymuncuk gibi parmakları vardır onun!

SES *(içerden)*:Bernarda!

PONCIA *(bağırarak)*: Geliyor! *(Hizmetçiye)*

Her şey tertemiz olsun. Bernarda ortalığı pırıl pırıl görmezse, tepemde kalan birkaç tel saçı da yolar!

HİZMETÇİ: Ne kadın be!

PONCIA: Yanındaki herkese zorbalık eder o. Yüreğinin üstüne bağdaş kurar da, bir yıl can çekişsen gözünü kırpmadan seni seyreder, o soğuk gülümseme de hınzır suratından eksilmez. Ovala ovala şu tabakları.

HİZMETÇİ: Her şeyi böyle parlatmaktan ellerime kan oturdu.

PONCIA: Ondan temizi, ondan namuslusu, ondan yükseği, ondan bilmem nesi yoktur! Zavallı kocası bir güzel dinlenir artık.

(Çan sesleri durur.)

HİZMETÇİ: Bütün akrabalar geldiler mi?

PONCIA: Yalnız onunkiler geldiler. Kocasının akrabaları ondan nefret ederler, ölüyü görmeye, üzerinde haç çıkarmaya geldiler, o kadar.

HİZMETÇİ: İskemleler yetecek mi?

PONCIA: Yeter de artar bile. Yere otursunlar. Bernarda'nın babası öldükten sonra, bu eve adım atılmaz oldu. Kimse onu kendi "ülkesinde" görsün istemez. Lânetlik karı!

HİZMETÇİ: Sana karşı hep iyidir.

PONCIA: Otuz yıl onun çarşafını yıka. Otuz yıl onun artıklarını ye. Öksürüğü yüzünden gecelerce nöbet tut, uykusuz kal. Kapı pencere aralıklarından komşular dikizle, ona söz taşı. Kimsenin kimseden saklısı gizlisi olmadığı bir hayat. Yine de, lânet olsun! İsa'nın etine çakılan çiviler gözüne saplansın onun!

HİZMETÇİ: Poncia!

PONCIA: Ama ne çoban köpeğiyimdir ben! Havla dese havlarım! Dilencilere saldırtsa, dalarım dilencilerin bacaklarını. Oğullarım çoktan evlendiler ya, ikisi de onun tarlalarında çalışır, ama bu günlerde, yettiyse yetti artık diyeceğim.

HİZMETÇİ: Peki sonra?

PONCIA: Sonra onunla bir odaya kapanıp bütün bir yıl tüküreceğim suratına. "Bu şunun için Bernarda! " diyeceğim, "bu da bilmem ne için!" Çocukların çiğneyip ezdiği bir kertenkeleye döndüreceğim onu sonunda. Elbette! Ha o, ha ezilmiş kertenkele; o da, bütün ailesi de! Hayatını kıskandığımdan değil. Eline beş kız kaldı, beşi de çirkin; ilk kocasından olan Angustias bir yana, hani şu parası olan;

ötekiler ince ince nakış işler, keten etek dikerler bir yığın, ama mirasa gelince, bir kuru ekmek, bir salkım üzüm.

HİZMETÇİ: Ah, keşke bende de olsa onlarda olan!

PONCİA: Topu topu bir elimiz var bizim, bir de Tanrının toprağında bir çukurluk yerimiz.

HİZMETÇİ: Verip verecekleri tek toprak parçası da odur bizlere, bir şeyciği olmayan bizlere!

PONCIA *(dolabın önünden):* Bu camda lekeler var.

HİZMETÇİ: Ne sabunla çıkıyor onlar, ne bezle. *(Çanlar çalar.)*

PONCIA: Son dua! Gidip dinleyeyim. Bizim papazın sesi çok hoşuma gidiyor doğrusu. Rabbin Duasında sesi bir yükseldi, bir yükseldi; azar azar suyla dolan bir testi gibi tıpkı. Tabii, sonunda sesi çatlak çıktı, ama dinlemeye doyum olmuyor. Yok yok, eski zangoç Tronchapinos gibisi gelmemiştir. Rahmetli anam için yapılan ayinde duayı o okuduydu. Duvarlar sarsıldıydı, hele bir "âmin" deyişi vardı, kurt daldı sanırsın kiliseye!

(Adamın taklidini yaparak:)

Ȧ-a-a-a-a-a-min!

(Öksürmeye başlar)

HİZMETÇİ: Aman dikkat, zorlama gırtlağını, incitirsin!

PONCIA: Başka bir şeyi incitsem keşke!

(Gülerek çıkar.

HİZMETÇİ öteyi beriyi temizler. Çanlar çalar.)

HİZMETÇİ (çan taklidi yaparak): Dan, dan, dan, Dan, dan, dan. Tanrı suçlarını bağışlasın.

DİLENCİ KADIN *(kapıda bir küçük kızla görülür):* Allah rızası için!

HİZMETÇİ: Dan, dan, dan, Tanrı geçinden versin! Dan, dan, dan.

DİLENCİ: *(sesini yükselterek, biraz canı sıkkın):* Allah rızası için!

HİZMETÇİ: *(canı sıkkın):* Allah versin.

DİLENCİ,: Artıklar için geldim.

(Çan sesleri kesilir.)

HİZMETÇİ: Hadi bakalım, çek arabanı! Bugünün artıkları benim.

DİLENCİ: Bakacak kimsen var senin; oysa parmak kadar kızımla ben yapyalnızız!

HİZMETÇİ: İtler de yalnızdır, ama yaşarlar.

DİLENCİ: Bu evin artıklarını hep bana verirler.

HİZMETÇİ: Defol şurdan! Hem, kim aldı seni içeri? Yeter bu evin eşiğini aşındırdığın!

(Dilenci kadınla küçük kız giderler.
Hizmetçi temizliğe devam eder.)

Cilâlı yerler, dolaplar, heykel altlıkları, demir karyolalar, — biz hizmetçiler de sessiz sessiz çile dolduralım — bir lokma, bir hırka, ömür eskitelim çamur kulübelerde.

Dilerim bir gün gelir tek kişi kalmaz bunların sözünü eden.

(Çanlar yine çalmaya başlar.)

Çalın, çalın bakalım durmadan. Altın kakmalı, sırma işlemeli tabuta koysunlar da taşısınlar seni bakalım, sen de benim kadar ölürsün ancak, al bahtı-

na çıkanı, Antonio Maria Benavides; çuha urbanı, yüksek konçlu çizmelerini giy de, al bahtına çıkanı! Bir daha kaldıramayacaksın eteğimi ağıl kapısının ardında.

(Arka kapıdan geniş şallara bürünmüş, kara etekli ve yelpazeli, yas tutan kadınlar, ikişer ikişer girmeye başlarlar. Sahne doluncaya dek ağır ağır girerler.)

HİZMETÇİ (feryadı basarak): Ah, Antonio Maria Benavides, bu duvarları bir daha göremeyeceksin, bu evde ekmek yiyemeyeceksin! Tüm hizmetçilerin arasında benim gibi seven yoktu seni.

(Saçını yolarak:)

Ben nasıl yaşarım sen göçüp gittikten sonra? Ben nasıl yaşarım?

(İki yüz kadının girmesi biter. Bernarda ile beş kızı girerler. Bernarda bastona dayanmaktadır.)

BERNARDA (Hizmetçiye): Sus!

HİZMETÇİ *(ağlaya ağlaya)*: Bernarda!

BERNARDA: Daha az ağla da, daha çok iş gör. Konukları ağırlamak için, ortalığı çoktan tertemiz etmen gerekirdi. Çık dışarı. Senin yerin burası değil.

(Hizmetçi ağlaya ağlaya çıkar.)

Yoksullar hayvanlara benzerler; sanki başka çamurdan yaratılmışlar.

BİRİNCİ KADIN: Yoksullar da acı çekerler.

BERNARDA: Ama bir tabak fasulye önünde unutuverirler acılarını.

BİRİNCİ KIZ *(çekingen)*: Yemeden yaşanmaz.

BERNARDA: Senin yaşındakiler, büyükleri yanında konuşmazlar.

KADIN: Sus, yavrum.

BERNARDA: Ben kimseden ders alacak değilim. Oturun. *(Otururlar. Sessizlik. Yüksek sesle:)* Ağlama Magdalena. Ağlayacaksan, git karyolanın altına gir. Sana diyorum!

İKİNCİ KADIN *(Bernarda'ya):* Tarla işlerine başladın mı?

BERNARDA: Dün başladım.

ÜÇÜNCÜ KADIN: Güneş kurşun gibi çöküyor.

BİRİNCİ KADIN: Yıllardır böyle sıcak görmedim.

(Sessizlik. Hepsi yelpazelenir.)

BERNARDA: Limonata hazır mı?

PONCIA: Hazır, Bernarda.

(Küçük beyaz kâselerle dolu geniş bir tepsiyle girer dağıtmaya başlar.)

BERNARDA: Erkeklere de ver.

PONCIA: Onlar avluda içiyorlar bile.

BERNARDA: Geldikleri yoldan çıksınlar. Buradan geçmelerini istemiyorum.

BİR KIZ *(Angustias'a):* Âyinde, erkeklerin arasında Pepe el Romano da vardı.

ANGUSTIAS: Evet, oradaydı.

BERNARDA: Anası oradaydı. Kızım anasını gördü. Pepe'yi ne kız gördü, ne ben.

KIZ: Ben sandım ki...

BERNARDA: O gördüğün Darajalıydı, hani şu dul adam. Teyzenin yanıbaşında duruyordu. Hepimiz gördük.

İKİNCİ KADIN *(kendi kendine alçak sesle):* Domuz karı, domuzun domuzu!

ÜÇÜNCÜ KADIN: Dil değil bıçak!

BERNARDA: Kadınlar kilisede, papazdan başka hiçbir erkeğe bakmamalıdırlar, ona da, etekleri olduğu için. Başını çevirmek, pantolon sıcaklığı aramak demektir.

BİRİNCİ KADIN: Sofuluk taslayan koca yılan!

PONCIA *(dişlerini gıcırdatarak):* Erkek diye yanıp tutuşuyor.

BERNARDA *(bastonuyla yere vurarak):* Tanrıya şükürler olsun!

HEPSİ BİRDEN *(haç çıkararak):* Tanrıya şükürler olsun!

BERNARDA: Nur içinde yatsın, başından melekler eksik olmasın.

HEPSİ: Nur içinde yatsın!

BERNARDA: Mikâil Aleyhisselam, adalet kılıcıyla başında beklesin.

HEPSİ: Nur içinde yatsın!

BERNARDA: Açan anahtar, kitleyen el hazır bulunsun.

HEPSİ: Nur içinde yatsın!

BERNARDA: Kutlular kutlusu hazır bulunsun, kırların küçük ışıkları eksik olmasın.

HEPSİ: Nur içinde yatsın!

BERNARDA: Sadakamız ve karalarla denizlerdeki bütün ruhlar hazır bulunsun.

HEPSİ: Nur içinde yatsın!

BERNARDA: Antonio Maria Benavides kuluna rahmet eyle, kutlu ışığından taç giydir başına.

HEPSİ: Âmin.

BERNARDA *(doğrulur, makamla okur):* Requviem aeternam donateis domine.

HEPSİ *(ayakta, Gregoryen usulü, makamla okuyarak):* Etlux perpetua luce abes.

(Haç çıkarırlar.)

BİRİNCİ KADIN: Allah sana sağlık versin de, onun ruhuna dua et.

(Sırayla çıkmaya başlarlar.)

ÜÇÜNCÜ KADIN: Sıcak sıcak somunların eksik olmaz.

İKİNCİ KADIN: Kızlarını barındıracak bir çatın da var.

(Bernarda'nın önünden sırayla geçerek çıkmaktadırlar. Angustias avlu kapısından çıkar.)

DÖRDÜNCÜ KADIN: Düğün yemeğinin tadı damağında kalsın!

PONCIA *(gider, bir kese para getirir):* Bu para erkeklerden ayinlerde kullanılsın diye.

BERNARDA: Söyle onlara, eksik olmasınlar. Kendilerine birer kadeh içki ver.

KIZ *(Magdalena'ya):* Magdalena!..

BERNARDA *(ağlamaya başlayan Magdalena'ya):* Şşşş! *(Bastonuyla yere vurur.*

Bütün kadınlar çıkmışlardır.)

BERNARDA (demin ayrılan kadınlara): Evlerinize dönün de, gördüğünüz kusurları bir bir sayıp dökün! Dilerim yıllarca kapımın eşiğinden atlamayasınız bir daha!

PONCIA: Sızlanacak bir şey yok. Bütün köy geldi.

BERNARDA: Öyle, evimi şallarının teri, dillerinin ağısıyla doldurmaya geldiler.

AMELIA: Öyle deme ana.

BERNARDA: Bu ırmaksız köyden söz açınca, başka türlü nasıl konuşulur ki: Bu kuyularla dolu köyden, ya ağılanmışsa diye suyunu korka korka içtiğin köyden?

PONCIA: Döşemeyi ne hale getirmişler bak!

BERNARDA: Keçi sürüsü geçti sanki.

(Poncia döşemeyi temizler.)

Adela, bana bir yelpaze ver!

ADELA: Bunu al.

(Yeşil ve kırmızı çiçekli, değirmi bir yelpaze verir.)

BERNARDA: (Yelpazeyi yere atarak):Dul kadına böyle yelpaze verilir mi! Kara bir yelpaze bul bana, babanın anısına saygı göstermeyi de öğren.

MARTIRIO: Benimkini al.

BERNARDA: Sen ne yapacaksın?

MARTIRIO: Bana pek sıcak gelmiyor.

BERNARDA: Peki, sen başka bir tane bul, gerekecek çünkü. Sekiz yıllık yas süresince, sokaktan hava sızmayacak içeri. Kapılar, pencereler tığlayla örülmüş gibi davranacağız. Babamın evinde de böyle olmuştur, dedemin evinde de. Çeyiz sandığınız için giysiler işlemeye başlayabilirsiniz bu arada. Sandıkta yirmi top keten bezi var, kesip çarşaf, yorgan yapın, Magdalena da işlesin.

MAGDALENA: Bana göre hava hoş.

ADELA *(ters ters):* İşlemek istemiyorsan, varsın nakışsız kalsınlar. Seninkiler öyle daha güzel görünürler (!)

MAGDALENA: Ne benimkileri işlerim, ne seninkileri. Evlenmeyeceğimi ben adım gibi biliyorum. Değirmene sırtımda çuval taşırım daha iyi. Her gün bu zindanda oturmak olmasın da ne olursa olsun.

BERNARDA: Kadın bunun için yaratılmıştır.

MAGDALENA: Bütün kadınların canı cehenneme!

BERNARDA: Bu evde ben ne dersem onu yapacaksın. Babana lâf taşıyamazsın bundan böyle. Kadınlara iğne iplik yaraşır, erkeklere de kırbaçla katır, ödevleri olanlar için başka yol yoktur. *(Adela çıkar.)*

SES: Bernarda! Çıkar beni!

BERNARDA *(seslenerek):* Çıkarın şunu artık! *(Hizmetçi girer.)*

HİZMETÇİ: İçerde tutuncaya kadar akla karayı seçtim. Seksen yaşında demezsin, meşe gibi sağlam anan.

BERNARDA: Soyuna çekmiş. Dedem de öyleydi.

HİZMETÇİ: Konuklar gitmeden birkaç kez ağzını boş çuvalla tıkamak zorunda kaldım; kendisine içecek bir şey, hiç değilse bulaşık suyu, biraz da itin önüne atılan cinsten yiyecek veresin diye bar bar bağırmak istiyordu sana. Kendisini yalla besliyormuşsun, öyle diyor.

MARTIRIO: Aşağılık kadın!

BERNARDA *(Hizmetçi'ye):* Bırak avluda biraz temiz hava alsın!

HİZMETÇİ: Kutudan yüzüklerini, mor yakuttan küpelerini çıkarıp taktı takıştırdı: "Evlenmek istiyorum" diyordu bana.

(Kızlar gülüşürler.)

BERNARDA: Beraber git de göz kulak ol, kuyuya yaklaşmasın.

HİZMETÇİ: Korkma, kuyuya muyuya atmaz kendini.

BERNARDA: Onun için değil: Komşular pencerelerinden onu görmesinler diye.

(Hizmetçi çıkar)

MARTIRIO: Gidip üstümüzü değiştirelim.

BERNARDA: Olur, ama başınızdan yazmaları çıkarmayın.

(Adela girer.)

Peki Angustias nerede?

ADELA *(anlamlı):* Onu arka kapının yarıkları arasından dışarı bakarken gördüm. Erkekler az önce ayrılmışlardı.

BERNARDA: Peki sen, sen ne yapıyordun kapıda?

ADELA: Tavuklar yumurtladı mı diye bakmaya gitmiştim de.

BERNARDA: Hani, erkekler az önce ayrılmışlardı!

ADELA *(anlamlı):* Bir kısmı daha dışarda duruyordu da.

BERNARDA *(öfkeli):* Angustias! Angustias!

ANGUSTİAS *(girerek):* Bir şey mi istedin?

BERNARDA: Ne için ve kime bakıyordun?

ANGUSTİAS: Hiç kimseye.

BERNARDA: Babanın gömüldüğü gün erkeklerin ardından koşmak senin seviyende bir kadına yakışır mı? Cevap ver! Kime bakıyordun?

(Sessizlik.)

ANGUSTİAS: Ben mi?

BERNARDA: Evet, sen!

ANGUSTİAS: Hiç kimseye,

BERNARDA: Seni çenebaz şaşkın seni! *(Angustias'a vurur)*

PONCIA *(Ona doğru koşarak)*: Sakin ol, Bernarda! *(Onu tutar, Angustias ağlar.)*

BERNARDA: Defolun şurdan, kimse kalmasın! *(Hepsi çıkar.)*

PONCIA: Elbette kötü şey yaptığı; ama kötü olduğunu bilmiyordu ki. Avluya sıvıştığını görünce, doğrusu ben de tiksindim. Sonra pencerenin önünde durmuş, erkeklerin konuşmalarını dinliyordu; bunlar da her zamanki gibi, dinlenecek şeyler değildi.

BERNARDA: Onlar cenazelere bunun için gelirler işte!

(Merak eder.)

Neydi konuştukları?

PONCIA:Poca la Roseta'yı anlatıyorlardı. Dün gece kocasını bir ahıra bağlamışlar. Kendisini de bir atın terkisine atıp zeytinliklerin ta derinliklerine kaldırmışlar.

BERNARDA: Peki kadın ne yapmış?

PONCIA: Kadın mı? Onun da keyfine diyecek yokmuş; dediklerine bakılırsa memelerini açmışlar. Maxmilian da gitar çalar gibi sarılırmış ona. Korkunç!

BERNARDA: Peki sonra ne olmuş?

PONCIA: Sen ne beklerdin? Döndüklerinde neredeyse tan ağarırmış. Poca la Roseta'nın saçları çözükmüş, başında da çiçeklerden bir çelenk varmış.

BERNARDA: Köyümüzdeki tek kötü kadın odur.

PONCIA: Buralı değil de ondan. Uzak yerlidir. Onunla gidenler de yabancıların oğulları. Buranın erkeklerinden öyle şey beklenmez.

BERNARDA: Öyle ama görmeye, sözünü etmeye can atarlar, düşündükçe de ağızlarının suyu akar.

PONCIA: Daha neler söylüyorlardı, neler...

BERNARDA *(bir çeşit korkuyla bir o yana, bir bu yana bakarak):* Ne gibi?

PONCIA: Söylemeye utanırım.

BERNARDA: Kızım da onları duydu ha?

PONCIA: Elbette!

BERNARDA: Bu kız halalarına çekmiş, herkesin yüzüne gülen, bir karış berber çırağının tatlı sözlerini bile saf saf dinleyen ağzı açık ayran delisi! Ah, namuslu kalıp azmamak için ne köprülerden geçmek, nelere katlanmak gerekiyor!

PONCIA: Kızların evlenecek, koca edinecek yaşa geldiler, hepsi o kadar. Senin başına dert oluyorlar. Angustias otuzunu çoktan aştı.

BERNARDA: Tam otuz dokuz yaşında.

PONCIA: Düşün! Bugüne dek hiç sevgilisi olmadı.

BERNARDA *(öfkeli):* Hiçbirinin sevgilisi olmadı, hiçbirine de sevgili gerekmedi! Gül gibi geçiniyorlar.

PONCIA: Niyetim seni gücendirmek değildi.

BERNARDA: Bu dolaylarda yüzlerce fersah gitsen, onlara yaklaşacak tek kişi bulunmaz. Bu köyde onlara göre erkek yok. Kızlarımı karşıma çıkan ilk çobana teslim edeyim mi istiyorsun?

PONCIA: Bari başka bir köye taşınsaydın.

BERNARDA: Öyle. Satmaya gitseydim onları değil mi?

PONCIA: Hayır Bernarda, yer değiştirmek için... Elbette, neresi olursa olsun, ne fark eder zavallılar için.

BERNARDA: Sen tutacak mısın şu acı dilini!

PONCIA: Seninle de konuşulmaz ki! Sırdaşın mıyım, değil miyim?

BERNARDA: Değilsin. Sen bir hizmetçi parçasısın, iş görür paranı alırsın, o kadar.

PONCIA: Ama...

HİZMETÇİ *(girerek):* Don Arturo bekliyor. Mirasın bölüşülmesini görüşmeye gelmiş.

BERNARDA: Gidelim.

(Hizmetçi'ye:)

Sen avluyu badana etmeye başla.

(Poncia 'ya:)

Sen de ölünün öteberisini sandığa kaldır.

PONCİA: Bir kısmını ona buna dağıtsak.

BERNARDA: Hayır, bir tek düğme bile verilmeyecek kimseye! Ölünün yüzüne örtülen bez parçası bile.

(Bastonuna dayanarak ağır ağır çıkar. Kapıda durup iki Hizmetçi'ye bakar. Hizmetçiler çıkar. Kendisi de gider. Amelia ile Martirio girerler.)

AMELIA: İlâcını aldın mı?

MARTIRIO: Bir şeye yarayacağı yok ki.

AMELIA: Sen aldın ya?

MARTIRIO: Her şeyi böyle düzgün yapıyorum ya, hiçbir şeye zerre kadar inandığım yok.

AMELIA: Yeni doktor geleli daha bir canlı görünüyorsun...

MARTIRIO: Bana da öyle geliyor.

AMELIA: Farkettin mi? Adelaida cenazede yoktu.

MARTIRIO: Biliyorum. Sevgilisi eşikten dışarı adım attırmıyormuş. Eskiden neşeliydi. Şimdi yüzüne pudra bile sürmüyor.

AMELIA: Kızlar da şaşırdı artık, sevgili seçsinler mi, seçmesinler mi?

MARTIRIO: Hepsi bir kapıya çıkar.

AMELIA: Şu bize rahat yüzü göstermeyen işlek dilliler yok mu, her şey onların başının altından çıkıyor. Belki de Adelaida'nın başı dertteydi.

MARTIRIO: Anamızdan korkuyor. Anam, Adelaida'nın babasının geçmişini, topraklarını nasıl ele geçirdiğini bilen tek kişidir. Kız ne zaman buraya gelse, anam yarayı deşer. Babası Küba'da karısının ilk kocasını öldürmüş, kadınla kendisi evlenebilmek için. Sonra kadını orada bırakıp başka bir kadınla kaçmış; bu kadının bir de kızı varmış, derken bu kızla, Adelaida'nın anasıyla işi pişirmiş, ikinci karısı cinnet getirip öldükten sonra da, onunla evlenmiş.

AMELIA: Peki ne diye böylesi bir adamı hapse atmazlar?

MARTIRIO: İnsanlar bu gibi şeyleri gizlemek için birbirlerine yardım ederler de ondan, kimse bunların sözünü edemez de ondan.

AMELIA: İyi ama bütün bunlarda Adelaida'nın ne suçu var?

MARTIRIO: Hiçbir suçu yok. Ama tarih kendini tekrar eder. Benim gördüğüm her şey korkunç bir tekrar. Anasıyla ninesinin başına gelenler, onun da

başına gelecektir; ikisi de Adelaida'nın babasına karılık etmiş.

AMELIA: Ne korkunç şey!

MARTIRIO: En iyisi erkeklere hiç bakmamak. Çocukluğumdan beri korkarım onlardan. Avluda görürdüm, öküzleri koşarlar, çuvalları kaldırırlardı; bağrışırlar, tepişirlerdi; hep korkardım büyümekten, ya biri ansızın kucağına alırsa derdim. Tanrı beni zayıf, çirkin yaratmış, bu gibi şeyleri büsbütün uzaklaştırmış benden.

AMELIA: Öyle deme! Enrique Humanas, peşindeydi, senden de hoşlanırdı.

MARTIRIO: Onun bunun uydurması! Birinde, tan ağarıncaya dek gecelikle bekledim pencerede; küçük çoban kızıyla haber yollamış, geleceğim demişti; ama gelmedi. Hepsi lâfta kaldı. Sonra benden daha çok parası olan başka biriyle evlendi.

AMELIA: Hem de umacının biriyle.

MARTIRIO: Çirkinlik umurunda mı erkeklerin, onların bütün istedikleri bir parça toprak, bir çift öküz, bir de boğazlarına bakacak söz dinler bir kancıktır.

AMELIA: Öyle. *(Magdalena girer).*

MAGDALENA: Ne yapıyorsunuz?

MARTIRIO: Hiiiç.

AMELIA: Ya sen?

MAGDALENA: Bir bir odaları dolaşıyorum. Biraz yürümek biraz da ninemin o işleme resimlerine bakmak için, hani şu küçük yün köpeğe, aslanla güreşen o zenciye; çocukken ne severdik onları. Daha mutlu zamanlardı o zamanlar. Bir düğün tam on

gün sürerdi, kem sözlülere rağbet eden olmazdı. Bugün insanlar daha bir inceldiler. Gelinler, şehirlerdeki gibi, beyaz beyaz örtülere bürünüyorlar. Biz de şişe şarabı içer olduk, ama başkaları ne der korkusu yüzünden içerlerde çürüyüp gidiyoruz.

MARTIRIO: O zamanlar da Allah bilir neler olurdu?

AMELIA *(Magdalena'ya):* Ayakkabının bağı çözülmüş.

MAGDALENA: Ne olacak?

AMELIA: Üzerine basar, düşersin.

MAGDALENA: Biri eksilmiş olur!

MARTIRIO: Peki Adela ne yapıyor?

MAGDALENA: Ne yapsın! Doğum günü için diktiği yeşil fistonunu giyip avluya çıktı, başladı bağırmaya: "Piliçler! Piliçler, bana bakın!" Acı acı güldüm.

AMELIA: Anam görmesin!

MAGDALENA: Zavallıcık! En küçüğümüz o, hayaller içinde daha. Onu mutlu görmek için neler yapmazdım.

(Sessizlik, Angustias sahneden geçer, elinde havlular vardır.)

ANGUSTİAS: Saat kaç?

MAGDALENA: Öğle olmalı.

ANGUSTİAS: O kadar, oldu mu?

AMELIA: Neredeyse on ikiyi vurur. *(Angustias çıkar.)*

MAGDALENA *(anlamlı):* Haberiniz var mı? *(Angustias'ın arkasından işaret ederek:)*

AMELIA: Yoo.

MAGDALENA: Hadi hadi!

MARTIRIO: Anlamıyorum ne demek istediğini!

MAGDALENA: İkiniz de benden iyi bilirsiniz ya, iki koyun gibi hep başbaşa verirsiniz de, kimseye bir şey çıtlatmazsınız. Pepe el Romano'yu demek istiyorum!

MARTIRIO: Yaa!

MAGDALENA *(taklidini yaparak):* Yaa! Bütün köyün dilinde! Pepe el Romano Angustiasla evlenmeye geliyor. Dün gece evin çevresinde dolaşıyordu; bana kalırsa, yakında dünür yollayacaktır.

MARTIRIO: Memnun oldum, iyi oğlandır.

AMELIA: Ben de. Angustias'in hali vakti yerinde.

MAGDALENA: İkiniz de memnun olmadınız.

MARTIRIO: Magdalena! Ne demek istiyorsun?

MAGDALENA: Angustias'ın kara gözlerinin hatırı için gelseydi, Angustias kadın olduğu için gelseydi, ben de memnun olurdum, ama kızın parası için geliyor. Angustias bizim kardeşimiz, ama biz bize olduğumuz için açık konuşalım, Angustias yaşlıdır, hastalıklıdır, öteden beri aramızda en az alımlı olan odur! Yirmisinde bostan korkuluğuna benzeyen kırkında neye benzer, şimdi tam kırkında olduğuna göre?

MARTIRIO: Öyle deme. Talih kuşu, en az umanın başına konar.

AMELIA: Ama Magdalena haklı ne de olsa! Babasının bütün parası Angustias'a kaldı; bizim evde zengin olan bir o var. Angustias için gelmeleri bundan; babam öldü ya, para bölüşülecek ya.

MAGDALENA: Pepe el Romano'nun yaşı yirmibeş, bu dolayların da en yakışıklı erkeği. Onun senin pe-

şine düşmesi gerekirdi Amelia, ya da ne bileyim, yirmisindeki Adela'mızın peşine; bu evde en az akla gelecek kimsenin, babası gibi burnundan konuşan bir kadının peşine değil.

MARTIRIO: Belki oğlan da bundan hoşlanıyor!

MAGDALENA: Şu ikiyüzlülüğün yok mu senin!

MARTIRIO: Allah Allah!

(Adela girer.)

MAGDALENA: Piliçler seni gördüler mi bari?

ADELA: Evet, ne olacak?

AMELIA: Anam görürse, saçından kavradığı gibi sürüm sürüm sürür yerlerde seni!

ADELA: Bu fistan için ne hayaller kurduydum. Kuyu başında karpuz yiyeceğimiz gün giyerim diyordum. Bir eşi daha olmasın istiyordum.

MARTIRIO: Cici bir fistan.

ADELA: Hem de bana çok yakışıyor. Magdalena'nın biçtiği en güzel şey.

MAGDALENA: Peki piliçler; onlar ne dediler sana?

ADELA: Bacaklarımı dalayan birkaç pire sundular.

(Gülüşürler.)

MARTIRIO: Bu fistanı karaya boya bari.

MAGDALENA: En iyisi sen onu Angustias'a düğün armağanı olarak ver. Pepe el Romano ile evlenecek ya.

ADELA *(gizli bir heyecanla):* Ne, Pepe el Romano ile mi!..

AMELIA: Duymadın mı?

ADELA: Yoo...

MAGDALENA: Eh duy öyleyse!

ADELA: Ama olamaz!

MAGDALENA: Paranın yapamayacağı şey yoktur.

ADELA: Onun için mi cenazeden sonra çıkmış, kapıdan sokağa bakıyordu.

(Sessizlik)

O adam da...

MAGDALENA: Ondan her şey beklenir.

(Sessizlik)

MARTIRIO: Ne düşünüyorsun Adela?

ADELA: Bu yas beni hayatımın en kötü âanında yakaladı, onu düşünüyorum; bilmem nasıl katlanacağım.

MAGDALENA: Alışırsın.

ADELA *(hırsından ağlayarak, patlarcasına):* Alışmayacağım işte! Beni kapatamazlar içeri! Benim derim de sizinki gibi olsun istemiyorum. Derimin aklığı bu odalarda yitsin istemiyorum. Yarın yeşil fistanımı giyip gezmeye çıkacağım sokağa. Dışarı çıkmak istiyorum ben!

(Hizmetçi girer.)

MAGDALENA (Buyuran bir sesle): Adela!

HİZMETÇİ: Zavallıcık! Nasıl da arıyor babasını...

(Çıkar.)

MARTIRIO: Sus!

AMELIA: Birimizin başına gelen hepimizin başına gelecektir.

(Adela sakinleşir.)

MAGDALENA: Neredeyse hizmetçi duyacaktı.

HİZMETÇİ *(girerek):* Sokağın başından Pepe el Romano geliyor.

(Amelia, Martirio ve Magdalena acele koşuşurlar.)

MAGDALENA: Hadi görelim şunu!

(Çabucak çıkarlar.)

HİZMETÇİ (Adela'ya): Sen gitmiyor musun?

ADELA: Benim ne işim var.

HİZMETÇİ: Köşeyi döneceğine göre, senin odanın penceresinden daha iyi görürsün.

(Hizmetçi çıkar, Adela sahnede yalnız kalır, duraksar; biraz sonra o da, acele kendi odasına doğru gider. Bernarda ile Poncia girerler.)

BERNARDA: Allah kahretsin bu bölüşmeleri, paylaşmaları!

PONCİA: Ne çok para düştü Angustias'a!

BERNARDA: Öyle.

PONCİA: Ötekilere epeyce az düştü.

BERNARDA: Üçtür söylüyorsun, bunun anılmasını istemediğimi de biliyorsun oysa! Epeyce az; çok az, çok! Hatırlatma artık.

(Angustias girer, yüzü bol makyajlıdır.)

Angustias!

ANGUSTİAS: Buyur ana.

BERNARDA: Yüzüne pudra sürebildin demek? Babanın öldüğü gün yüzünü yıkayabildin demek?

ANGUSTIAS: Benim babam değildi ki. Benimki öleli çok oluyor. Unuttun mu yoksa?

BERNARDA: Kardeşlerinin babası olan bu adamın, kendi babandan daha çok hakkı var senin üzerinde. Onun sayesinde malına el sürülmedi.

ANGUSTIAS: Orası pek belli değil!

BERNARDA: Terbiyesizlik etme, ölüye saygı göster!

ANGUSTIAS:. Bırak çıkayım ana!

BERNARDA: Bırakayım da çıka mısın? Şu pudrayı suratından şileyim de ondan sonra. Sıska! Boyalı sürtük! Halalarına çekmiş ne olacak!

(Pudrayı mendiliyle zorla siler.)

Defol şimdi!

PONCIA: Bu kadar sert olma Bernarda!

BERNARDA: Anam deli olsa bile, benim aklım başımda, daha ne yaptığımı bilirim ben.

(Hepsi girer.)

MAGDALENA: Ne oluyor burda?

BERNARDA: Hiçbir şey olmuyor!

MAGDALENA *(Angustias'a):* Miras yüzünden kavga ediyorsanız, en zenginimiz sensin, hepsi senin olsun istersen.

ANGUSTIAS: Çeneni tutar mısın sen!

BERNARDA *(yere vurarak):* Bana söz geçireceğinizi sanıyorsanız, aldanıyorsunuz. Ben gözlerimi yummadıkça, kendim için de, sizin için de buyruk benden çıkacak bu evde!

(Sesler duyulur, Bernarda'nın anası Maria Jozefa girer. Çok yaşlıdır, başını, göğsünü çiçeklerle donatmıştır.)

MARIA JOZEFA: Dantel başörtüm nerde Bernarda? Hiçbir şeyim, benim hiçbir şeyim size kalmayacak. Ne yüzüklerim, ne de kara menevişli elbisem. Hiçbiriniz evlenmeyeceksiniz de ondan, hiçbiriniz. İnci gerdanlığımı ver bana Bernarda.

BERNARDA *(Hizmetçiye):* Ne diye bıraktın onu buraya?

HİZMETÇİ *(titreyerek):* Kendisi kaçtı!

MARIA JOZEFA: Evlenmek istiyorum da ondan kaçtım; deniz kıyısından biriyle, en güzel, en yiğit erkekle evlenmek istiyorum ben. Buranın erkekleri kadından kaçıyorlar da ondan.

BERNARDA: Sus ana! Sus!

MARIA JOZEFA: Susmayacağım işte, susmayacağım! Şu evlenmeye can atan, yürekleri pas tutmuş, erkeksiz kadınları görmek istemiyorum ben; ben kendi köyüme gitmek istiyorum. Evlenecek bir erkek, bana mutluluk verecek bir erkek istiyorum ben, Bernarda!

BERNARDA: Kapatın şunu içeriye!

MARIA JOZEFA: Bırak dışarı çıkayım Bernarda!

(Hizmetçi, Maria Jozefa'yı yakalar.)

BERNARDA: Yardım edin, hepiniz! (Hepsi yaşlı kadını tutar.)

MARIA JOZEFA: Buradan gitmek istiyorum! Bernarda! Deniz kıyısından biriyle evlenmek istiyorum; deniz kıyısından!

PERDE BİRDEN İNER

II. PERDE

(Bernarda'nın evinde beyaz bir oda. Soldaki kapılar yatak odalarına açılır.
Bernarda'nın kızları, alçak iskemlelere oturmuş dikiş dikmektedirler. Magdalena nakış işlemekte. La Poncia da aralarındadır.)

ANGUSTIAS: Üçüncü çarşafı kestim.

MARTIRIO: Amelia'nın o.

MAGDALENA: Pepe'nin adıyla soyadının ilk harflerini buraya da koyayım mı?

ANGUSTIAS *(alaylı):* Hayır.

MAGDALENA *(sahne dışındaki Adela'ya seslenir):* Gelmiyor musun Adela?

AMELIA: Belki biraz uzanmıştır.

PONCİA: Bu kızın bir derdi var, tedirgin görüyorum, titriyor, ürküyor; koynunda kertenkele var sanki.

MARTIRIO: Onun derdi de hepimizinkinin aynı, ne bir eksik ne bir fazla.

MAGDALENA: Angustias'dan başka.

ANGUSTIAS: Ben turp gibiyim, çok görenler çatlasın.

MAGDALENA: Ne diye saklamalı, senin en hoş tarafın biçimin, inceliğin.

ANGUSTIAS: İyi ki yakında bu cehennemden kurtuluyorum!

MAGDALENA: Belki de kurtulamazsın.

MARTIRIO: Kesin bu konuşmayı!

ANGUSTIAS: Hem, iyi bir drahoma karakaş karagözden üstündür!

MAGDALENA: Ne söylesen bir kulağından girer, öbür kulağından çıkar.

AMELIA: *(La Poncia'ya):* Avlu kapısını aç bakalım, biraz esecek mi.

(La Poncia kapıyı açar).

MARTIRIO: Dün gece sıcaktan uyuyamadım.

AMELİA: Ben de.

MAGDALENA: Biraz hava alayım diye kalktım. Kara bir yağmur bulutu vardı, birkaç damla da düştü.

PONCİA: Gecenin biriydi, yerden ateş çıkıyordu sanki. Ben de kalktım. Angustias Pepe'yle daha penceredeydi.

MAGDALENA *(alaylı):* O vakte kadar ha? Kaçta gitti?

ANGUSTIAS: Madem gördün, ne diye soruyorsun?

AMELIA: Bir buçukta filan gitmiş olsa gerek.

ANGUSTIAS: Öyle. Nereden anladın?

AMELIA: Öksürdüğünü duydum da, kısrağının nal seslerini duydum da.

PONCİA: Ama ben onun dört sularında gittiğini işittim.

ANGUSTIAS: Başka biri olacak!

PONCİA: Hayır, eminim!

AMELIA: Bana da öyle geldi.

MAGDALENA: Çok tuhaf!

(Sessizlik.)

PONCİA: Angustias, Pepe senin pencerene ilk geldiğinde sana ne dediydi?

ANGUSTIAS: Hiiç. Ne desin? Sadece konuştu.

MARTIRIO: Birbirini hiç tanımayan iki kişi ansızın bir pencerede karşılaşıp nişanlanıveriyor, tuhaf doğrusu!

ANGUSTIAS: Ben bunda bir tuhaflık görmedim.

AMELIA: Ben olsam bayağı tuhafıma giderdi.

ANGUSTIAS: Hayır, bir erkek bir pencereye geldi mi, o herkesin işine burnunu sokup, ordan oraya lâf taşıyanlardan öğrenir, bilir ki, kendisine: "Evet" denecektir.

MARTIRIO: İyi ama, sana sorması gerekirdi.

ANGUSTIAS: Elbette sordu!

AMELIA *(meraklı)*: Peki ne sordu?

ANGUSTIAS: Şey, dedi... "Senin peşinde olduğumu biliyorsun. Bana iyi huylu, iyi yetişmiş bir kadın gerek; o da sensin, uygunsa."

AMELIA: Böyle şeyler sıkar beni!

ANGUSTIAS: Beni de sıkar, ama katlanacaksın!

PONCİA: Peki başka bir şey dedi mi?

ANGUSTIAS: Evet, hep o konuştu.

MARTIRIO: Ya sen?

ANGUSTIAS: Ben tek söz söyleyemedim. Yüreğim ağzıma gelmişti. İlk defa gece bir erkekle beraberdim.

MAGDALENA: Hem de öylesine yakışıklı bir erkekle.

ANGUSTIAS: Çirkin sayılmaz!

PONCİA: O türlü şeyler, iş becermesini bilen, konuşup dil döken, elini kullanan kimselerin başına gelir. Kocam Kısakuyruk Evaristo pencereme ilk geldiğinde... Hah! Hah! Ha!

AMELIA: Ne olduydu?

PONCİA: Çok karanlıktı. Baktım geliyor, geçerken: "İyi akşamlar" dedi. "İyi akşamlar" dedim. Yarım saatten fazla ikimizin de ağzını bıçak açmadı. Sırtımdan aşağı ter boşanıyordu. Derken Evaristo sokuldukça sokuldu, parmaklıkların arasından sızmak istiyordu sanki, yavaş mı yavaş bir sesle: "Gel de sana dokunayım" dedi.

(Hepsi güler. Amelia kalkar, koşar, kapıdan bakar.)

AMELIA: Ah, ben de sandım anam geliyor!

MAGDALENA: Yapmadığını bırakmaz bize!

(Gülümsemeye devam ederler.)

AMELIA: Şşş! Duyar sonra.

PONCİA: Ondan sonra çok dürüst davrandı. Başka haltlar karıştıracağına, tuttu ömrünün sonuna kadar kuş besledi. Siz evli değilsiniz ya, bilseniz iyi olur: Erkek kısmı evlendikten iki hafta sonra, yatağı bırakıp masaya geçer, masayı bırakıp meyhaneye, bundan hoşlanmayan kadına da, bir köşede ağlaya ağlaya çürümek düşer.

AMELIA: Tabii sen hoşlandın.

PONCIA: Çekip çevirmeyi öğrenmiştim onu!

MARTIRIO: Onu arasıra dövdüğün doğru mu?

PONCIA: Evet, birinde az kalsın gözünün birini çıkarıyordum!

MAGDALENA: Kadın dediğin öyle olmalı.

PONCIA: Ben, ananızın mezhebindenim. Bir gün kocam bana ne dedi bilmem, tuttum bütün kuşlarını öldürdüm; havan eliyle! *(Gülüşürler)*

MAGDALENA: Adela, yavrum! Kaçırma bunu.

AMELIA: Adela!

(Sessizlik)

MAGDALENA: Gidip bakayım.

(Çıkar.)

PONCIA: Hasta o çocuk!

MARTIRIO: Elbette! Uyuduğu yok ki!

PONCIA: Ne yapıyor peki?

MARTIRIO: Nerden bileyim ne yaptığını?

PONCIA: Sen belki bizden iyi bilirsin, yattığınız yerler arasında bir tek duvar olduğuna göre.

ANGUSTIAS: Kıskançlık insanın içini kemirir.

AMELIA: Büyütme!

ANGUSTIAS: Gözlerinden okunuyor. Deli kadınlara benziyor halleri.

MARTIRIO: Deli kadınlar deyip durma. O sözü her yerde ağzına alabilirsin, ama burada alamazsın! *(Magdalena ile Adela girer)*

MAGDALENA: Uyuyor dememiş miydin?

ADELA: Her bir yerim ağrılar içinde.

MARTIRIO *(dokundurarak):* Dün gece iyi uyumadın mı?

ADELA: Uyudum.

MARTIRIO: Öyleyse?

ADELA *(sesini yükselterek):* Rahat bırakın beni. Uyumuşum, uyumamışım size ne. Bu vücut benim değil mi, istediğimi yaparım!

MARTIRIO: Merak ettim de seni!

ADELA: Merak mı ettin? Acayip! Dikiş dikmiyor muydunuz siz? İyi ya, işinize bakın! Keşke görünmez olsam da, odalardan geçerken kimse bana nereye gidiyorsun diye sormasa?

HİZMETÇİ *(girerek):* Bernarda sizi çağırıyor. Dantelâcı geldi.

(Adela ile La Poncia'dan başka hepsi çıkar; Martirio ayrılırken, Adela'nın gözlerinin içine bakar.)

ADELA: Bana öyle bakma! İstersen gözlerimi vereyim sana. Benimkiler daha gençtir; şu kamburunu düzeltmen için de sırtımı vereyim, ama ben geçerken başını öteye çevir.

PONCIA: O, senin kardeşindir Adela, hem seni en çok seven de o.

ADELA: Nereye gitsem peşimde. Uyuyor muyum uyumuyor muyum diye bazen odama bakar. Soluk aldırmaz bana, hep: "Yazık şu yüze! Yazık şu vücuda!" der durur. Ama ben göz yummayacağım. Ben kimi seçersem, onun olacak benim vücudum.

PONCIA *(alçak sesle, sokulgan):* Pepe el Romano'nun mu, ha?

ADELA *(ürkmüş):* Ne demek istiyorsun?

PONCIA: Ne dediysem onu, Adela!

ADELA: Kes sesini!

PONCIA *(yüksek sesle):* Anlamadım mı sanıyorsun?

ADELA: Yavaş konuş!

PONCIA: Öyleyse çıkar aklındakini!

ADELA: Neymiş o?

PONCIA: Biz yaşlılar duvarların ardını görürüz. Geceleri kalktığında nereye gidiyorsun?

ADELA: Kör olasıca!

PONCIA: Ama böyle işlerde elim ayağım göz kesilir benim. İçinden geçenleri bilemezdim. Pepe ikinci gece kardeşinle görüşmeye geldiğinde sokaktan geçerken, sen ne diye pencerende nerdeyse çırılçıplak oturuyordun; ışığı yakmış, pencereyi açmış?

ADELA: Yılan!

PONCIA: Çocuk olma! Kardeşini rahat bırak. Pepe el Romano'da gönlün olsa bile, kimseye açma.

(Adela ağlar.)

Hem, onunla evlenemezsin diyen kim? Angustias ablan hastalıklı. İlk çocuğunu doğururken ölür. Dar kalçalı, yaşı geçmiş; görgüme bilgime dayanarak diyebilirim ki, ablan yaşamaz. O zaman Pepe bu dolaylarda her dul erkek ne yaparsa, onu yapacaktır: En genç, en güzel olanla evlenecektir ki, o da sensin. Bu umutla yaşa unut onu; ama Tanrı yasasına karşı geleyim deme.

ADELA: Sus!

PONCIA: Susmuyorum!

ADELA: Sen karışma. Sinsi, hain!

PONCIA: Gölgen gibi peşinden ayrılmayacağım!

ADELA: Koca domuz seni! Evi temizleyeceğine, yatağa girip ölmüşlerin ruhları için dua edeceğine; ortalıkta dolaşıp kadınlarla erkekler arasında olup bitenleri dinledikçe ağzının suyu akıyor.

PONCIA: Nöbet tutuyorum, kapımızın önünden geçerken kimse tükürmesin diye.

ADELA: Ablama karşı birdenbire bu ne büyük sevgi böyle!?

PONCIA: Hiçbirinizi sevdiğim yok. Ben namuslu bir evde yaşamak istiyorum. Lekelenmek istemiyorum bu geçkin yaşımda!

ADELA: Öğüdünü kendine sakla. İş işten geçti. Bacaklarımda, dudaklarımda duyduğum bu ateşi söndürmek için anamı çiğneyip geçeceğim ben, seni değil, sen alt tarafı bir hizmetçisin. Benim için ne diyebilirsin ki? Odama kapanıp kapıyı açmadığımı mı? Uyku uyumadığımı mı? Ben senden kurnazım! Dene bakalım ele geçirebilecek misin tavşanı!

PONCIA: Bana meydan okuma, Adela! Meydan okuma bana! Bağırırım sonra, yakarım lâmbaları, çaldırırım çanları.

ADELA: İstersen binlerce fener as avlunun duvarlarına. Olacak olanı kimseler önleyemez.

PONCIA: O kadar seviyor musun onu?

ADELA: O kadar seviyorum! Gözlerine baktıkça, kanını ağır

ağır içime çekiyorum sanki.

PONCIA: Dinlemek istemiyorum seni.

ADELA: Eh, dinleme elindeyse! Senden çekinirdim. Ama senden güçlüyüm artık!

(Angustias girer)

ANGUSTİAS: İşiniz gücünüz çekişmek!

PONCIA: Elbette. Bu sıcakta bakkala gidip kendisine bilmem ne getireyim diye diretiyor.

ANGUSTİAS: Koku şişesini aldın mı bana?

PONCIA: En pahalısından. Pudranı da aldım. Odandaki masanın üstüne koydum.

(Angustias çıkar.)

ADELA: Sesini çıkarayım deme!

PONCIA: Görürüz!

(Martirio ile Amelia girer.)

MARTIRIO (Adela'ya): Dantelâları gördün mü?

AMELİA: Angustias'ın düğün çarşafları için alınanlar pek güzel.

ADELA *(elinde dantelâ tutan Martirio'ya):* Peki bunlar?

MARTIRIO: Bunlar bana. Gecelik için.

ADELA *(alaylı):* Şakadan anlayacaksın bu evde!

MARTIRIO *(anlamlı):* Şakalaşan olsa da seyretsem! Ben kimseye kendimi göstermek zorunda değilim.

PONCIA: Kimse bizi gecelikle görmez ki.

MARTIRIO *(Adela'ya bakarak, anlamlı):* Bazen görmezler! Ama güzel iç çamaşırına bayılırım. Zengin olsaydım, her birini Hollanda bezinden yaptırırdım. Tek tük kalan zevkimden biri de bu.

PONCIA: Bu dantelâlar çocuk takkesiyle vaftiz urbasına iyi gider. Kendi çocuklarım için almak nasip olmadı bana. Bakalım Angustias kendininkiler için kullanacak mı?

Çocuk yapmaya başladı mı, artık gece gündüz rahat yüzü görmez.

MAGDALENA: Bir şeyciklerini dikmek niyetinde değilim.

AMELIA: Hele elin çocuklarını büyütmek. Karşıdaki komşulara baksanıza; neler çekiyorlar dört yumurcak yüzünden.

PONCIA: Onlar sizden iyi. Hiç değilse gülüştüklerini, dövüştüklerini duyarsın.

MARTIRIO: Git de onların yanında çalış öyleyse.

PONCIA: Yok, yok. Bu rahibeler manastırında çalışmak yazılmış benim alnıma.

(Uzaktan uzağa, sanki birkaç duvar arkasından, çıngırak sesleri duyulur.)

MAGDALENA: İşlerine dönen erkekler.

PONCIA: Daha demin saat üçtü.

MARTIRIO: Bu güneşte!

ADELA *(oturarak):* Ay, keşke biz de gidebilsek tarlalara!

MAGDALENA *(oturarak):* Herkes seviyesine uygun iş görmeli.

MARTIRIO *(oturarak):* Öyle!

AMELIA *(oturarak):* Yazık!

PONCIA: Bu mevsimde tarlalardaki mutluluğun beri benzeri yoktur. Dün sabah orakçılar geldiler. Birbirinden yakışıklı kırk elli delikanlı.

MAGDALENA: Bu yılkiler nereden?

PONCIA: Uzaklardan, ta uzaklardan. Dağlardan gelmişler. Ne mutlu! Dayanıklı ağaçlar gibi tıpkı! Haykırıyorlar, taş atıyorlar! Dün gece elinde akordeon, allı pullu giyinip oynayan bir kadın gelmişti, delikanlılardan on beşi, kadını zeytinliğe götürmek için pazarlığa girişti. Kendilerini uzaktan gördüm. Kadınla konuşan yeşil gözlü bir oğlandı; tığ gibi bir delikanlı.

AMELIA: Sahi mi?

ADELA: Emin misin?

PONCIA: Yıllar önce bu kadınlardan biri daha gelmişti buraya: O kadına gitsin diye, en büyük oğluma para vermiştim. Erkek kısmına gereklidir bu gibi şeyler.

ADELA: Onlar ne yapsalar hoş görülür.

AMELIA: Kadın doğmak cezaların en ağırıdır.

MAGDALENA: Gözlerimiz bile bizim değildir.

(Gittikçe yaklaşan bir türkü duyulur uzaktan)

PONCIA: Ne güzel türkü çağırıyorlar.

AMELIA: Orağa gidiyorlar.

KORO: Çıkmış orakçılar arar
Nerde olgun başak varsa;
Gönüllerin aparırlar
Yollarına kız çıkarsa.

(Tef ve caranacas sesleri duyulur. Sessizlik. Hepsi güneşin doğurduğu bu sessizlikte dinler.)

AMELIA: Güneşe de aldırmıyorlar!

MARTIRIO: Alev biçiyorlar sanki.

ADELA: Keşke ben de orakçı olaydım, dilediğim zaman gelip, dilediğim zaman gideydim! Bizi böyle yiyip bitiren şeyi unuturduk o zaman.

MARTIRIO: Senin unutacak neyin var ki?

ADELA: Hepimizin bir şeyi vardır!

MARTIRIO *(pekiştirerek):* Hepimizin!

PONCIA: Yavaş, yavaş!

KORO *(çok uzaktan):*

Açın kapı pencereyi
Köy kızları, gelin bizle;
Diler tacın süslemeyi
Orakçı, güllerinizle.

PONCIA: Ne türkü!

MARTIRIO *(Özlemli):*

Açın kapı pencereyi
Köy kızları, gelin bizle.

ADELA *(tutkulu):*

Diler tacın süslemeyi
Orakçı, güllerinizle.

(Türkü gitgide uzaklaşır.)

PONCIA: Şimdi köşeyi dönüyorlar.

ADELA: Haydi benim odamın penceresinden seyredelim onları.

PONCİA: Aman pancurları fazla açmayın, yoksa içerde kim var diye itip bakıverirler!

(Üçü gider. Martirio başı iki eli arasında alçak iskemlede oturakalır.)

AMELIA (ona yaklaşarak): Neyin var?

MARTIRIO: Sıcak dokunuyor bana.

AMELIA: Başka bir şeyin yok ya?

MARTIRIO: Keşke kasımda olaydık, yağmurlu günlerde, soğukta; şu bitmek bilmeyen yaz mevsimi olmasın da ne olursa olsun.

AMELIA: Yaz geçer yine gelir.

MARTIRIO: Tabii.

(Sessizlik)

Dün gece kaçta yattın?

AMELIA: Bilmem. Ben deliksiz uyurum. Ne var ki?

MARTIRIO: Hiç. Bana, avluda biri var gibi geldi de.

AMELIA: Sahi mi?

MARTIRIO: Geç vakit.

AMELIA: Peki korkmadın mı?

MARTIRIO: Yoo. Başka geceler de işittim.

AMELIA: Aman dikkat edelim! Çobanlar olmasın?

MARTIRIO: Çobanlar altıda gelirler.

AMELIA: Belki de genç, alıştırılmamış bir katırdır.

MARTIRIO *(kendi kendine çift anlamlı):* Tamam! Tamam! Alıştırılmamış bir katır.

AMELIA: Bekçi koymamız gerekecek.

MARTIRIO: Yok. Yok. Öyle deme. Belki de sadece benim kuruntumdur.

AMELİA: Belki de.

(Sessizlik. Amelia giderken:)

MARTIRIO: Amelia!

AMELIA *(kapıdan):* Ne var?

(Sessizlik.)

MARTIRIO: Hiç.

AMELIA: Niye seslendin?

MARTIRIO: Ağzımdan kaçtı, isteyerek olmadı. *(Sessizlik.)*

AMALIA: Biraz uzanıver.

ANGUSTIAS *(deminki sessizliğin tam tersi bir eda ile, öfkeden köpürerek dalar içeri):* Yastığımın altına sakladığım resmi nerede Pepe'nin? Hanginizde?

MARTIRIO: Kimsede değil.

AMELIA: Bulunmaz hint kumaşı sanki.

ANGUSTIAS: Nerede resim?

(Poncia, Magdalena ve Adela girer.)

ADELA: Ne resmi?

ANGUSTIAS: Biriniz sakladı.

MAGDALENA: Bunu diyecek kadar hayasızsın ha?

ANGUSTIAS: Odamdaydı, şimdi yerinde yeller esiyor.

MARTIRIO: Gece yarısı avluya atlamış olmasın? Pepe ay ışığında gezinmeye bayılır da.

ANGUSTIAS: Eğlenme benimle! Gelince kendisine söylerim.

PONCİA: Sakın ha! Sonra çıkıverir ortaya! *(Adela'ya bakarak:)*

ANGUSTIAS: Hanginizde olduğunu bilmek istiyorum.

ADELA *(Martirio'ya bakarak):* Birindedir! Ama bende değil!

MARTIRIO *(anlamlı):* Sende ne gezer!

BERNARDA *(bastonuyla girerek):* Evimdeki bu rezalet de ne sıcağın ağır sessizliğinde? Komşular kulaklarını duvarlara yapıştırmışlardır şimdi.

ANGUSTIAS: Sevgilimin resmini çaldılar!

BERNARDA *(sert):* Kim? Kim?

ANGUSTIAS: Kim olacak, onlar!

BERNARDA: Hanginiz?

(Sessizlik.)

Cevap verin!

(Sessizlik. La Poncia'ya:)

Ara odalarını! Yataklarına bak! İpinizi daha kısa bağlamadığım için oluyor bunlar. Ama artık gösteririm size!

(Angustias'a)

Emin misin?

ANGUSTİAS: Evet.

BERNARDA: Her yere baktın mı?

ANGUSTİAS: Baktım ana.

(Hepsi sıkıcı bir sessizlik içindedir.)

BERNARDA: Ömrümün sonunda bana bir ananın içebileceği en acı ağıyı içirmek ha?

(Poncia 'ya:)

Buldun mu?

PONCİA: İşte.

BERNARDA: Nerede buldun?

PONCİA: Şey...

BERNARDA: Söyle! Korkma!

PONCİA *(nasıl olur gibisinden):* Martirio'nun yatağında, çarşaflar arasında.

BERNARDA *(Martirio 'ya):* Doğru mu?

MARTIRIO: Doğru.

BERNARDA *(üstüne yürüyüp bastonla döverek):* Sonun kötü olacak senin, ikiyüzlü! Fesat kumkuması!

MARTIRIO *(sert):* Ana, vurma bana!

BERNARDA: Canına okurum senin!

MARTIRIO: Oku bakalım! Çekil! Çekil diyorum sana!

PONCİA: Karşı gelme anana!

ANGUSTİAS *(Bernarda'yı tutarak):* Bırak şunu, ne olur?

BERNARDA: Gözlerin bile yaşarmadı.

MARTIRIO: Senin gönlün olsun diye ağlayacak değilim ya.

BERNARDA: Ne diye aldın resmi?

MARTIRIO: Kardeşimle şakalaşamaz mıyım? Başka ne için alacağım?

ADELA *(ileri doğru atılarak, kıskançlıktan gözü dönmüş):* Şaka filan değildi! Senin şakadan hoşlandığını hiç görmedim, içindekiler dışa vurdu artık. Söyle bakalım.

MARTIRIO: Sus, beni konuşturma; çünkü konuşacak olursam duvarlar yarılır utancından.

ADELA: Kem sözlüler durmadan yalan uydururlar.

BERNARDA: Adela!

MAGDALENA: Sen çıldırmışsın!

ADELA: Kötü kuşkular sağanağına tutuyorsun bizi!

MARTIRIO: Ama daha beter şeyler yapıyor başkaları!

ADELA: Birden çırılçıplak kalsalar ortada da, ırmak alıp götürse hepsini.

BERNARDA: Hain!

ANGUSTİAS: Pepe el Romano beni seçtiyse suç bende mi!

ADELA: Paran için seçti.

ANGUSTİAS: Ana!

BERNARDA: Susun!

MARTIRIO: Tarlaların için, bahçelerin için.

MAGDALENA: Hakkı yok değil.

BERNARDA: Susun diyorum! Fırtınanın geldiğini gördüydüm ya, bu kadar erken patlayacağını bilmi-

yordum. Ah, ne yaman bir nefret çığı saldınız yüreğimin üstüne! Ama ben daha kocamadım; beş zincirim var sizlere göre, bir de babamın kurduğu bu çatı, onun için yas giysileri bile bilmeyecek benim çektiğimi. Defolun!

(Çıkarlar. Bernarda, perişan oturur. La Poncia duvarın dibinde dinelmektedir. Bernarda kendisine gelir, yere vurur.)

Elimin ağırlığını duyurmam gerekecek onlara! Ödevini unutma Bernarda!

PONCİA: Bir şey söyleyebilir miyim?

BERNARDA: Söyle. Keşke sen duymasaydın. Aile içinde yabancının hiçbir zaman yeri yoktur.

PONCİA: Oldu bir kez.

BERNARDA: Angustias hemen evlenmeli.

PONCİA: Elbette. Onu buradan uzaklaştırmamız gerekecek.

BERNARDA: Onu değil, oğlanı!

PONCİA: Tabii. Buradan uzaklaşması gereken o. Her şeyi düşünmüş taşınmışsın.

BERNARDA: Benim düşündüğüm müşündüğüm yok. Öyle şeyler var, ki, düşünmemen gerekir, düşünemezsin. Ben buyururum.

PONCIA: Peki uzaklaşmak adamın hoşuna gidecek mi sanıyorsun?

BERNARDA *(kalkarak)*: Neler kuruyorsun yine?

PONCIA: Angustias ile evlenecek tabii.

BERNARDA: Çıkar ağzından baklayı! Seni çok iyi tanırım, bıçağını çekmiş canıma kastedersin!

PONCIA: Uyarmaya cinayet dendiğini bilmiyordum.

BERNARDA: Beni uyaracağın bir şey mi var?

PONCIA: Kimseyi suçladığım yok Bernarda. Ben sana gözlerini aç diyorum sadece, o zaman göreceksin.

BERNARDA: Neyi göreceğim?

PONCIA: Sen öteden beri açıkgözsündür Bernarda. Başkalarının suçlarını fersah fersah uzaktan görmüşsündür... Zaman zaman bana öyle geldi ki, sen insanın ciğerini okursun. Ama iş kendi çocuklarına gelince, gözlerin görmez oluyor nedense.

BERNARDA: Martirio mu sözünü ettiğin?

PONCIA: Eh, evet Martirio...

(Merakla:)

Acaba resmi niye sakladı?

BERNARDA *(kızını koruyarak):* Şakadan dedi ya. Başka neden olacak?

PONCIA *(küçümseyerek):* Sen buna inanıyor musun?

BERNARDA *(sert):* Sadece inanmıyorum, öyledir!

PONCIA: Neyse. Senin aileni konuşuyoruz. Ama karşıki komşunu konuşsaydık, o zaman ne olacaktı?

BERNARDA: Şimdi bıçağın ucunu dokundurmaya başladın.

PONCIA *(hep amansız):* Hayır, Bernarda. Burada pek ciddi bir şey olmakta. Suçu senin omuzuna yüklemek istemiyorum, ama kızlarını hiç serbest bırakmadın. Martirio sevdalı, ne dersen de. Neden Enrique Humanas ile evlenmesine izin vermedin? Neden tam penceresine geleceği gün, gelmesin diye oğlana haber yolladın?

BERNARDA *(yüksek sesle):* Bin kez gereksin, bin kez aynı şeyi yaparım! Sağ kaldıkça benim kanım Humanasların kanıyla karışmayacak! Babası bir çoban parçasıydı.

PONCIA: Sen bu havayı çaldıkça başına neler geldiğini görüyorsun ama!

BERNARDA: Elimden geldiği için çalıyorum ben bu havayı. Ama sen çalamazsın, çünkü soyun sopun ortada.

PONCIA *(nefretle):* Hatırlatma! Ben artık kocadım. Beni hep korudun, iyiliklerini unutamam.

BERNARDA *(yüreklenerek):* Pek öyle görünmüyorsun!

PONCIA *(yumuşaklığın gerisinden, nefretle):* Martirio unutur bunu.

BERNARDA: Unutmazsa, daha beter olur. Burada "oluyor" dediğin o "pek ciddi şey" bu olmasa gerek. Bir şey olduğu yok burada. Olsa diye can atıyorsun, hepsi o kadar! Hem bir gün olsa bile, bu dört duvardan dışarı sızmayacak.

PONCIA: Ben o kadar emin değilim. İnsanın aklından geçenleri uzaktan okuyacak kimseler var bu köyde.

BERNARDA: Kızlarımla benim orospuluk ettiğimizi görmek için neler vermezdin değil mi?

PONCIA: Kimse alnına yazılanı okuyamaz.

BERNARDA: Ben okurum! Kızlarım da okur. Orospuluk edecek bir kadın vardı, öleli çok oluyor.

PONCIA *(sert):* Anısına saygı göster anamın, Bernarda!

BERNARDA: Öyleyse kötü düşüncelerinle yüreğimi dağlama! *(Sessizlik.)*

PONCIA: Ben hiçbir şeye karışmasam iyi olacak.

BERNARDA: Sana düşen de budur. Sen işini gör, çeneni tut. Hayatını kazanmak zorunda olan herkesin ödevidir bu.

PONCIA: Elde değil ki. Pepe, Martirio ile, ya da ne bileyim... Ha evet! Adela ile evlense daha iyi olmaz mı sence?

BERNARDA: Hayır, olmaz.

PONCIA *(anlamlı):* Adela! Romano'nun asıl sevgilisi!

BERNARDA: Hiçbir şey tam istediğimiz gibi olmaz!

PONCIA: Ama onları alın yazısının çizdiği yoldan çevirmek çok güç olur. Ben Pepe ile Angustias'ı birbirinin dengi bulmuyorum, kimsenin de bulduğu yok. Hem istediklerine kavuşacaklar mı bakalım?

BERNARDA: Başladı yine! Sinsi sinsi sokuluyor; korkulu düşler göstermek istiyor bana. Ama seni dinlemeyeceğim, çünkü bütün dediklerin çıkacak olursa, gözlerini oyarım senin.

PONCIA: Sen başkasını korkut bu sözlerle.

BERNARDA: Çok şükür kızlarım beni sayarlar, hiçbir zaman da bana karşı gelmemişlerdir.

PONCIA: Doğru! Ama iplerini koparmaya görsünler, dama fırlar her biri!

BERNARDA: Ben de taşla indiririm o zaman!

PONCIA: Öyle ya! Senden korkusuzu yoktur öteden beri!

BERNARDA: Kavganın iyisi her zaman hoşuma gider!

PONCIA: İnsanlar ne tuhaf. Angustias'ın bu yaşta, sevgilisi için duyduğu heyecanı görmelisin! Oğlan da pek vurgun ha! En büyük oğlum anlattı, sabah saat dört buçukta öküzlerle geçerken görmüş, hâlâ konuşurlarmış.

BERNARDA: Dört buçukta mı?

ANGUSTIAS *(girerek):* Yalan!

PONCIA: Oğlum öyle dedi.

BERNARDA *(Angustias'a):* Anlat!

ANGUSTIAS: Bir haftadan fazla bir zamandır Pepe hep saat birde gidiyor. Yalansam Allah canımı alsın!

MARTIRIO *(girerek):* Ben de saat dörtte gittiğini duydum.

BERNARDA: Peki gözünle gördün mü?

MARTIRIO: Dışarı bakmak istemedim. Artık yandaki pencereden konuşmuyor musunuz?

ANGUSTIAS: Yatak odamın penceresinden konuşuyoruz.

(Adela kapıda görünür.)

MARTIRIO: Sonra...

BERNARDA: Ne oluyor burada?

PONCIA: Dikkat et, anlarsın! Onu bunu bilmem, Pepe senin pencerelerinden birindeydi; hem de sabahın dördünde!

BERNARDA: Bundan emin misin?

PONCIA: Bu dünyada hiçbir şeyden emin olamazsın!

ADELA: Her şeyi elden çıkarmamızı isteyen bu kadının sözünü dinleme ana!

BERNARDA: Ben kendimi kollamasını bilirim! Köylü bana karşı yalancı tanıklık edecek olursa taş duvara çarpar kafasını! Hiçbiriniz bunun sözünü etmeyin! Ara sıra bizi çirkef denizinde boğmak isteyenler oluyor.

MARTIRIO: Ben yalandan hoşlanmam.

PONCIA: Öyleyse var bir şey.

BERNARDA: Hiçbir şey olmayacak. Ben gözümü dört açmak üzere dünyaya gelmişim, ölünceye dek gözlerimi yummadan nöbet tutacağım.

ANGUSTIAS: Bilmek hakkımdır.

BERNARDA: Söz dinlemekten başka hakkın yok. Ben kendi işimi kendim görürüm.

(La Poncia 'ya:)

Sen de bizim işlerimize burnunu sokayım deme! Kimse benden habersiz adım atmayacak.

HİZMETÇİ *(girerek):* Sokağın başında büyük bir kalabalık var, bütün komşular kapılarının önünde!

BERNARDA *(Poncia ya):* Koş bak ne oluyormuş!

(Kızlar koşmak üzeredirler.)

Nereye gidiyorsunuz! Hep aynısınız, sizi pencere gözcüleri, yas bozanlar sizi! Hepiniz avluya! (Çıkarlar. Bernarda gider. Uzaktan bağrışmalar duyulur. Martirio ile Adela girer, dinlerler; ön kapıdan öteye adım atmayı göze alamazlar.)

MARTIRIO: Ağzımı açmadığıma şükret.

ADELA: Sen açsaydın, ben de açardım.

MARTIRIO: Peki ne derdin? İstemek başka, yapmak başka!

ADELA: Ben gücümün yettiğini, bir de işime geleni yaparım. Sen de yapmak istedin ya, elinden gelmedi.

MARTIRIO: Fazla dayanamayacaksın.

ADELA: Her şey benim olacak!

MARTIRIO: Seni söküp atacağım onun kucağından!

ADELA *(yalvararak):* Martirio, beni rahat bırak!

MARTIRIO: Hiçbirimizin olmayacak o!

ADELA: Evinde görmek istediği kadın benim!

MARTIRIO: Gördüm seni nasıl kucakladığını!

ADELA: İsteyerek olmadı. Sanki beni halatla çekiyorlardı.

MARTIRIO: Canın çıksın e mi!

(Magdalena ile Angustias içeri bakarlar. Gürültü artmaktadır. Hizmetçi Bernarda ile girer. Başka bir kapıdan da Poncia girer.)

PONCIA: Bernarda!

BERNARDA: Ne oluyormuş?

PONCİA: Librada'nın kızı, şu evlenmemiş olan, çocuk doğurmuş, kimden olduğu da belli değilmiş!

ADELA: Çocuk mu?

PONCİA: Sonra ayıbını örtmek için, bebeği öldürüp taşların altına saklamış; ama köpekler, nice Hıristiyanlardan daha iyi yürekli köpekler, eşip çıkarmışlar yavruyu, sanki Tanrı'nın eli yol gösterirmiş gibi, getirip kapısına bırakmışlar. Şimdi kızı öldürmek istiyorlar. Boyuna sürüyorlar sokaklarda; yollardan, zeytinliklerin ötesinden erkekler geliyorlar, onlar bağırdıkça yer yerinden oynuyor.

BERNARDA: Zeytin sopalarla, kazma saplarıyla gelsinler, gelsinler de gebertsinler!

ADELA: Hayır, kıymasınlar!

MARTIRIO: Kıysınlar; hadi biz de çıkalım!

BERNARDA: Namusundan olan cezasını çeksin!

(Dışardan bir kadın çığlığı ve büyük bir gürültü duyulur.)

ADELA: Bırakın kaçsın! Dışarı çıkmayın!

MARTIRIO *(Adela'ya bakarak)*: Bırak borcunu ödesin!

BERNARDA *(kemer altından):* Jandarmalar gelmeden işini bitirsinler! Günah işlediği yerde kızgın demirle dağlasınlar!

ADELA *(karnını tutarak):* Hayır! Hayır!

BERNARDA: Gebertsinler! Gebertsinler!

III. PERDE

(Bernarda Alba'nın evinde iç avlunun, hafif maviye çalan dört beyaz duvarı. Odalardaki ışıklarla aydınlanan kapı aralarında sahneye ince bir parıltı vurmakta. Ortada, üzerinde gaz lambası olan bir masada Bernarda ile kızları yemek yemektedirler. La Poncia hizmet etmekte. Prudencia ayrı oturmakta. Perde açıldığında, ancak çatal tabak gürültüsüyle bozulan ağır bir sessizlik vardır.)

PRUDENCİA: Ben gideyim. Fazla kaldım. *(Kalkar.)*

BERNARDA: Bekle Prudencia. Birbirimizi gördüğümüz yok.

PRUDENCİA: Akşam duasının son çanı çalındı mı?

PONCİA: Daha çalınmadı.

(Prudencia yeniden oturur.)

BERNARDA: Kocan nasıl, iyi mi?

PRUDENCİA: Bildiğin gibi.

BERNARDA: Onu da gördüğümüz yok.

PRUDENCİA: Onu bilmez misin. Miras yüzünden kardeşleriyle kavga edeli, ön kapıdan adımını atmadı, merdiven dayayıp, arka duvardan giriyor eve.

BERNARDA: Tam erkek! Peki kızın?

PRUDENCİA: Babası onu hiç affetmedi.

BERNARDA: Haklı.

PRUDENCIA: Kocam sana neler anlattı bilmem.Ben bu yüzden çok acı çekiyorum.

BERNARDA: Kızın söz dinlemezse, kızın olmaktan çıkar da sana düşman kesilir.

PRUDENCIA: Ben akıntıya uyuyorum. Tek avuntum, kiliseye sığınmak, ama artık gözlerim iyi görmediği için gelemeyeceğim, çocukların oyuncağı olmak istemem. *(Duvarlar zorlu bir vuruşla sarsılır.)* Ne o?

BERNARDA: Aygır. Ahıra kapatıldığı için evin duvarlarını tekmeliyor.

(Bağırarak:)

Bağlayıp avluya çıkarın şunu!

(Sesini alçaltarak:)

Pek kızgın olsa gerek.

PRUDENCIA: Yeni kısraklara da bunu mu çekeceksin?

BERNARDA: Evet, şafakta.

PRUDENCIA: Malını artırmanın yolunu öğrenmişsin.

BERNARDA: Para yoluyla, bir de uğraşarak.

PONCIA *(sözünü keserek)*: Bu dolayların en iyi sürüsü de ondadır. Ne yazık ki fiyatlar düşük.

BERNARDA: Biraz peynirle bal ister misin?

PRUDENCIA: İştahım yok. *(Deminki vuruş yine duyulur.)*

PONCIA: Aman ya Rabbi!

PRUDENCIA: Yüreğim ağzıma geldi!

BERNARDA *(öfkeyle kalkarak)*: Bir şeyi iki kez mi söylemeliyim? Çıkarın şunu da samanın üstünde yuvarlansın.

(Sessizlik. Sonra, seyisle konuşurcasına:)

Öyleyse kısrakları ağıla tık, ama aygırı serbest bırak, yoksa duvarları yıkacak.

(Masaya döner, yerine oturur.)

Öff! Ne hayat!

PRUDENCIA: Erkek gibi uğraşman gerek.

BERNARDA: Öyle.

(Adela masadan kalkar.)

Nereye gidiyorsun?

ADELA: Su içmeye.

BERNARDA *(sesini yükselterek)*: Bir testi soğuk su getirin.

(Adela'ya)

Oturabilirsin.

(Adela oturur.)

PRUDENCIA: Peki Angustias ne zaman evleniyor?

BERNARDA: Üç güne kadar istemeye gelecekler.

PRUDENCIA: Ne mutlu size.

ANGUSTİAS: Elbette!

AMELİ A *(Magdalena'ya)*: Tuzu döktün!

MAGDALENA: Bahtın bundan kara olamaz.

AMELIA: Tuz dökmek her zaman uğursuzluk getirir.

BERNARDA: Yeter!

PRUDENCIA *(Angustias'a)*: Oğlan yüzüğü taktı mı?

ANGUSTİAS: İşte bak. *(Yüzüğü gösterir.)*

PRUDENCIA: Ne güzel! Üç incili. Benim zamanımda inci gözyaşı demekti.

ANGUSTİAS: Ama şimdi her şey değişti.

ADELA: Sanmıyorum.Hiçbir şeyin anlamı değişmedi. Nişan yüzüğünün elmas olması gerekir.

PONCIA: En uygunu.

BERNARDA: İster incili olsun, isterse incisiz, dileğe bağlı.

MARTIRIO: Ya da Tanrı'nın buyruğuna.

PRUDENCIA: Duyduğuma göre, oda takımın pek güzelmiş.

BERNARDA: On altı bin Real'e mal oldu.

PONCIA *(sözünü keserek):* En güzeli aynalı dolap.

PRUDENCIA: Böylesini ömrümde görmedim.

BERNARDA: Bizim sandığımız olurdu.

PRUDENCIA: Ne olursa olsun, en iyisinden olsun da.

ADELA: O bilinmez ki.

BERNARDA: Olmaması için hiçbir neden yok.

(Uzaktan uzağa çan sesleri duyulur.)

PRUDENCIA: Son çan! (Angustias'a:) Yine gelip elbiselerini göreceğim.

ANGUSTİAS: Ne zaman istersen.

PRUDENCIA: İyi akşamlar. Allahaısmarladık!

BERNARDA: Güle güle Prudencia.

BEŞ KIZIN BEŞİ BİRDEN: Tanrı'ya emanet ol!

(Sessizlik. Prudencia çıkar.)

BERNARDA: Eh, yemeğimizi yedik.

(Kalkarlar.)

ADELA: Avlu kapısına kadar yürüyeyim de, bacaklarım açılsın, biraz da temiz hava alayım.

(Magdalena alçak bir iskemleye oturur, duvara yaslanır.)

AMALIA: Ben de seninle geliyorum.

MARTIRIO: Ben de.

ADELA *(dizginlenen bir nefretle):* Kaybolacak değilim ya!

AMELIA: Gece vakti insan arkadaş ister.

(Çıkarlar.Bernarda oturur. Angustias masayı temizlemektedir.)

BERNARDA: Daha önce de söyledim sana! Kardeşin Martirio ile konuşmanı istiyorum, o resim işi şakaydı, artık unutmalısın.

ANGUSTİAS: Beni sevmediğini bilirsin.

BERNARDA: İnsan dediğin kapalı kutu, içindekini bir kendi bilir. Ben kimsenin gönlünün içini araştırmam, ama iyi bir görünüş sağlamak, aile düzeni kurmak isterim. Anladın mı?

ANGUSTİAS: Evet.

BERNARDA: Öyleyse bu iş tamam.

MAGDALENA *(neredeyse uykuda):* Hem, yakında gidiyorsun artık. *(Uyuya kalır.)*

ANGUSTİAS: Nerede o günler!

BERNARDA: Dün gece konuşmanız kaçta bitti?

ANGUSTİAS: Yarımda.

BERNARDA: Pepe neler anlatır?

ANGUSTİAS: Bana pek dalgın görünüyor. Benimle konuşurken hep başka bir şey düşünüyor sanki. Ne var diye sorsam: "Biz erkeklerin kendimize göre dertlerimiz vardır," diye karşılık veriyor.

BERNARDA: Sormayacaksın. Hem evlenince, hiç sormayacaksın. O konuşursa konuş, o bakarsa bak. O zaman anlaşırsınız.

ANGUSTİAS: Ama ana, bana öyle geliyor ki, benden sakladığı bir şeyler var.

BERNARDA: Öğrenmeye çalışma, kendisine sorayım deme, en önemlisi, hiçbir zaman seni ağlar görmesin.

ANGUSTİAS: Mutlu olmam gerek, ama değilim.

BERNARDA: Aynı kapıya çıkar.

ANGUSTİAS: Kaç gecedir pencere demirleri arasından bakıyor, çok yakından seyrediyorum Pepe'yi; sürülerden kalkan bir toz bulutuna gizlenmiş gibi, silinip gidiyor sanki.

BERNARDA: Güçlü değilsin de ondan öyle oluyor.

ANGUSTİAS: Keşke!

BERNARDA: Bu gece geliyor mu?

ANGUSTİAS: Hayır, anasıyla kasabaya indi.

BERNARDA: İyi, erken yatarız. Magdalena!

ANGUSTİAS: Uyuyor.

(Adela, Martirio, Amelia girerler,)

AMELIA: Ne karanlık gece!

ADELA: İki adım öteni göremezsin.

MARTİRİO: Tam hırsızlara, saklanmak isteyenlere göre bir gece.

ADELA: Aygır, ağılın tam ortasında duruyordu. Beyaz, iki kat büyük. Bütün karanlığı dolduruyordu.

AMELIA: Doğru. Ürküntü veriyordu. Hayalet gibi.

ADELA: Yumruk iriliğinde yıldızları var göğün.

MARTIRIO: Seninkinin, yıldızlara bakmaktan az kalsın boynu tutulacaktı.

ADELA: Sen yıldızları sevmez misin?

MARTIRIO: Benim dam üstünde olup bitenlerle işim yok. Dam altında olanlar bana yeter de artar bile.

ADELA: Eh, sana da bu yakışır!

BERNARDA: Ona yakıştığı gibi sana da yakışır.

ANGUSTIAS: İyi geceler.

ADELA: Hemen yatıyor musun?

ANGUSTIAS: Evet, Pepe bu gece gelmiyor da.

(Çıkar.)

ADELA: Ana, neden yıldız kaysa, ya da şimşek çaksa, derler ki:

Kutsal Barbara, adın

Gökyüzüne yazılsın

O kutsal suyla adın!

BERNARDA: Eskiler, bizim unuttuğumuz nice şeyler bilirler.

AMELIA: Ben onları görmemek için gözlerimi kaparım.

ADELA: Ben kapamam. Sessiz duran, yıllarca sessiz durup, alev alev dönen şeyleri görmeye bayılırım.

MARTIRIO: Ama bütün bunlardan bize ne?

BERNARDA: En iyisi onları düşünmemek.

ADELA: Ne güzel gece! Ta geç vakitlere dek yatmamak, tarlalardan esen yelin tadını çıkarmak istiyorum.

BERNARDA: Ama yatmak zorundayız. Magdalena!

AMELIA: Demin uykuya daldı.

BERNARDA: Magdalena!

MAGDALENA *(canı sıkkın):* Rahat bırak beni!

BERNARDA: Yatağa!

MAGDALENA *(korkarak, huysuz):* Kimseye bir dakika rahat vermezsin!

(Homurdanarak çıkar.)

AMELIA: İyi geceler! (Çıkar.)

BERNARDA: Siz ikiniz iyi geçinin.

MARTIRIO: Angustias'ın sevgilisi bu gece neden gelmiyor-muş?

BERNARDA: Bir yere gitmiş de ondan.

MARTIRIO *(Adela'ya bakarak):* Ya!

ADELA: Sabah görüşürüz!

(Çıkar. Martirio su içer, avlu kapısına bakarak, ağır ağır çıkar. La Poncia girer.)

PONCIA: Sen daha burada mısın?

BERNARDA: Şu sessizliğin tadını çıkarıyorum. Burada, "oluyor" dediğin o "pek ciddi" şeyi de bir yerde göremiyorum nedense.

PONCİA: Bu işi artık kurcalamayalım Bernarda.

BERNARDA: Bu evde gizli kapaklı işler olamaz. Hiçbir şey kaçmaz benim gözümden.

PONCİA: Görünürde bir şey olmuyor. Doğru, peki. Kızların sanki dolaba girmişler, sanki dolap içindeymiş gibi davranıyorlar. Ama insanın gönlünde nöbet tutamazsın sen. Hiç kimse tutamaz.

BERNARDA: Benim kızlarımın içi yeterince rahat.

PONCİA: Anaları olduğuna göre seni ilgilendirir bu. Size hizmet ediyorum ya, benim derdim bana yeter.

BERNARDA: Öyle, artık sesin çıkmaz oldu.

PONCİA: Ben haddimi bilirim, o kadar.

BERNARDA: Ne yazık ki diline dolayacak bir şey bulamıyorsun. Bu evde ot biteydi, ne yapar yapar, komşuların koyunlarını burada otlatmaya bakardın.

PONCİA: Sakladığım her şeyi bildiğini sanıyorsun.

BERNARDA: Oğulların Pepe'yi sabahın dördünde görüyorlar mı yine? Bu evin adı şom ağızlarında sakız mı yine?

PONCİA: Bir şey dedikleri yok.

BERNARDA: Diyemezler de ondan. Kulp takacak bir şey bulamazlar da ondan. Ben göz kırpmadan nöbet tutuyorum da ondan!

PONCİA: Bernarda, elinden bir kaza çıkar diye bu işi kurcalamak istemiyorum. Ama o kadar güvenme kendine.

BERNARDA: O kadar güvenirim!

PONCIA: Kim bilir, bakarsın birdenbire yıldırım çarpar. Bakarsın kan basar, yüreğin duruverir.

BERNARDA: Hiçbir şey olmaz. Senin bütün kuşkularına karşı tetikteyim.

PONCIA: Daha iyi ya.

BERNARDA: Elbette daha iyi!

HİZMETÇİ *(girerek)*: Bulaşığı bitirdim. Başka bir şey var mı Bernarda?

BERNARDA *(kalkarak)*: Yok. Biraz dinleneceğim.

PONCIA: Seni kaçta kaldırayım?

BERNARDA: Hiç kaldırma. Bu gece deliksiz bir uyku çekmek niyetindeyim. *(Çıkar.)*

PONCIA: Denize gücün yetmedi mi, en iyisi arkanı dönüp hiç bakmamak.

HİZMETÇİ: Bu ne gurur! Kendi eliyle bağlıyor gözlerini.

PONCIA: Elden ne gelir! Ben önlemeye çalıştım, ama artık ürküyorum olacak şeylerden. Şu sessizliği duyuyor musun? Her odada bir fırtına uyuyor; koptuğu gün hepimizi silip süpürecek. Ama ben söylemem gerekeni söyledim.

HİZMETÇİ: Hiçbir şey kendisine karşı duramaz sanıyor Bernarda, ama erkek kısmının kadınlar arasında ne kadar güçlü olduğunu bilmiyor.

PONCIA: Kabahat yalnız Pepe el Romano'da değil. Doğru, geçen yıl Adela'nın peşindeydi; o da oğlan için deli oluyordu; ama Adela haddini bilmeli, oğlanı kışkırtmamalı. Ne de olsa erkek erkektir.

HİZMETÇİ: Adela'yı pek fazla üzerine düşmeden elde etmiş diyenler de var.

PONCIA: Doğru. *(Yavaş sesle.)* Başka şeyler de var.

HİZMETÇİ: Bakalım neler olacak.

PONCIA: Deniz aşırı gitsem de, bu evi, bu savaş alanını arkamda bıraksam!

HİZMETÇİ: Bernarda, düğün bir an önce olsun istiyor. Onun için belki bir şey olmaz.

PONCIA: Ok yaydan çıktı bile. Ne olursa olsun, Adela'yı yolundan çeviremezler, ötekiler de diken üstünde bekliyorlar.

HİZMETÇİ: Martirio da mı?

PONCIA: O en kötüsü. Ağı kuyusu. El Romano'nun kendisine yâr olmayacağını biliyor, elinden gelse dünyayı sele verir.

HİZMETÇİ: Hepsi birbirinden beter.

PONCIA: Hep erkeksizlik yüzünden, başka bir şey değil. Bu gibi şeylerde kan bağı bile unutulur. Şşşş!

(Dinler.)

HİZMETÇİ: Ne var?

PONCIA *(kalkar)*: Köpekler havlıyor.

HİZMETÇİ: Arka kapıdan biri geçmiştir.

(Adela girer, üzerinde beyaz, beli sıkmalı bir içetek vardır.)

PONCIA: Sen daha yatmadın mı?

ADELA: Susadım da.

(Masadaki bir bardaktan su içer.)

PONCIA: Ben de seni uykuda sanıyordum.

ADELA: Susadım da kalktım. Siz ikiniz dinlenmeyecek misiniz?

HİZMETÇİ: Birazdan.

(Adela çıkar.)

PONCIA: Gidelim.

HİZMETÇİ: Doğrusu biraz uyku hakettik. Bernarda bütün gün soluk aldırmıyor.

PONCIA: Işığı al.

HİZMETÇİ: Köpekler kuduruyorlar.

PONCIA: Bunlar adamı uyutmazlar ki.

(Çıkarlar. Sahne hemen hemen karanlıktır. Maria Jozefa kucağında bir kuzuyla girer.)

MARIA JOZEFA (türkü söyler):

Kuzucuk, yavrum benim,

Deniz kıyısına gidelim.

Eşiğindedir minik karınca,
Seni besler, büyütürüm.
Kaplan suratlı Bernarda,
Sırtlan suratlı Magdalena
Kuzucuk...
Sallana yavrum sallana,
Gel seninle hurmalığa gidelim,
Beytüllahm'in kapısına.

(Güler.)

Ne sen uyursun, ne ben,
Kendi kendine açılır kapı,
Bulur saklanırız kumsalda,
Bir küçücük mercan çatı.
Kaplan suratlı Bernarda,
Sırtlan suratlı Magdalena,
Kuzucuk...
Sallana yavrum sallana,
Gel seninle hurmalığa gidelim,
Beytüllahm'in kapısına.

(Türkü söyleye söyleye çıkar. Adela girer. Sakına sakına bakınır, ağıla açılan kapıdan çıkar. Başka bir kapıdan da Martirio girer, sahnenin ortasına yakın bir yerde durur, gözetler. Kaygılıdır. Onun üzerinde de içetek vardır. Küçük, kara bir şala sarınmıştır. Maria Jozefa, önünden geçer.)

MARTİRİO: Nereye gidiyorsun nine?

MARIA JOZEFA: Bana kapıyı açar mısın? Kimsin sen?

MARTİRİO: Buraya nasıl geldin?

MARIA JOZEFA: Kaçtım. Peki sen kimsin?

MARTİRİO: Hadi git yat.

MARIA JOZEFA: Martirio'ymuş. Anladım kim olduğunu. Martir demek şehit demek, Martirio da şehit yüzlü. Peki ne zaman bebeğin olacak senin? Benimkine bak!

MARTİRİO: Nereden aldın o kuzuyu?

MARIA JOZEFA: Kuzu olduğunu biliyorum. İyi ama kuzudan bebek olamaz mı? Kuzusu olmak hiçbir şeyi olmamaktan iyidir. Kaplan suratlı Bernarda, sırtlan suratlı Magdalena.

MARTİRİO: Bağırma!

MARIA JOZEFA: Doğru, her yer kapkaranlık. Saçlarım ağardı diye bebeğim olmaz sanıyorsun, öyle bir olur ki! Bebekler, bebekler, bebekler. Bu bebeğin saçları ağaracak, bu bebek benim ya, başka bebeğim de olacak; o bebeğin de bebeği olacak; sonra hepimiz, kardan ak saçlarımızla dalgalara benzeyeceğiz; ardarda, sıra sıra. Derken hep birlikte oturacağız, apak başlarımız olacak hepimizin, köpüktaşı kesileceğiz. Niye burada hiç köpüktaşı yok? Yas kefenlerinden başka bir şey yok burada.

MARTİRİO: Sus, sus!

MARIA JOZEFA: Komşumun bebeği oldu mu, ona çikolata götürürdüm; sonra o da bana getirirdi, böylece sürer giderdi; hep böyle, hep, hep. Senin saçların ağaracak, ama komşuların gelmeyecekler. Ben artık gitmek zorundayım, ama köpekler ısırır diye korkuyorum. Tarlalara dek benimle gelmez misin? Tarlaları sevmem, ben evleri, ama açık evleri severim, bir de yatakta miniminileriyle uyuyan kom-

şu kadınları, sonra dışarda iskemlelerine kurulup oturan erkekleri severim. Pepe el Romano dev gibi. Hepiniz ona vurgunsunuz. Ama siz birer buğday tanesi olduğunuz için hepinizi yutacak. Yok, yok, buğday tanesi değil. Dilsiz kurbağa!

MARTİRİO *(kızgın):* Hadi yatağına! *(Onu iter.)*

MARIA JOZEFA: Olur, ama kapıyı açacaksın bana, değil mi?

MARTİRİO: Tabii.

MARIA JOZEFA *(ağlayarak)*:

Kuzucuk, yavrum benim,
Deniz kıyısına gidelim,
Eşiğindedir minik karınca,
Seni besler büyütürüm.

(Martirio, Maria Jozefa'nın çıktığı kapıyı kilitler, avlu kapısına doğru yürür. Duraksar, ama iki adım daha atar.)

MARTIRIO (alçak sesle): Adela!

(Sessizlik. Kapıya doğru ilerler, derken seslenir.)

Adela!

(Adela girer. Saçı dağınıktır.)

ADELA: Ne diye arıyorsun beni?

MARTIRIO: Uzak dur ondan.

ADELA: Sen kim oluyorsun da böyle konuşuyorsun?

MARTIRIO: Orası namuslu bir kadına göre değil.

ADELA: Orada olmaya can atıyorsun ama!

MARTIRIO *(bağırarak):* Ağzımı açma zamanı geldi artık. Bu böyle sürmez.

ADELA: Daha başındayız. Gücüm yettiği için ortaya atıldım; bende sende olmayan bir ruh, sende olmayan bakışlar var da ondan. Bu çatı altında ölüm gördüm de, yine durmadım, hakkımı, benim olanı aramaya çıktım.

MARTIRIO: O duygusuz herif başka bir kadın için geliyordu. Sen kendini öne sürdün.

ADELA: Para için geliyordu, ama gözü hep bendeydi.

MARTIRIO: Onu kapmana göz yummayacağım. O, Angustias'la evlenecek.

ADELA: Onu sevmediğini benden iyi biliyorsun.

MARTIRIO: Biliyorum.

ADELA: Gözünle gördün de ondan biliyorsun; beni seviyor, beni!

MARTIRIO *(umutsuz):* Öyle.

ADELA *(ona iyice yaklaşarak):* Beni seviyor, beni. Beni seviyor, beni!

MARTIRIO: İstersen bağrıma bıçak sapla, ama bunu bana söyleme bir daha!

ADELA: Bu yüzden çırpınıp duruyorsun onunla kaçmayayım diye. Sevmediği bir kadını kucaklasa, umurunda olmaz. Benim de olmaz, isterse yüz yıl Angustias'la kalsın, aldırmazsın; ama beni kucaklaması sana korkunç geliyor; çünkü sen de seviyorsun onu! Seviyorsun.

MARTIRIO *(canlı):* Evet! Göğsümü gere gere söylüyorum! Evet! Yüreğim yanıyor, neredeyse nar gibi çatlayacak! Seviyorum onu.

ADELA *(kendini kaptırır, onu kucaklayarak):* Benim ne suçum var Martirio, Martirio!

MARTIRIO: Çek elini üzerimden! Tatlı dil dökerek beni avutmaya kalkma. Aynı kandan değiliz artık. Kardeşim olarak düşünmeye çalışsam da herhangi bir kadın gibi görüyorum seni. *(Adela'yı iter.)*

ADELA: Başka çıkar yol yok. Suya düşen boğulsun; Pepe benimdir. Irmak boyundaki sazların oraya götürecek beni.

MARTIRIO: Götüremeyecek!

ADELA: Onun dudaklarının tadını aldıktan sonra, bu korkunç eve katlanamam artık. Ne isterse onu yapacağım. Köyde herkes bana karşı olacak, ateşten parmaklarıyla dağlayacaklar gövdemi; namuslu geçinenler ardıma düşecekler, ben de herkesin önünde o dikenli tacı giyeceğim, evli bir erkeğin sevgilisine uygun görülen tacı.

MARTIRIO: Sus!

ADELA: Peki, peki. *(Alçak sesle.)*

Hadi yatalım. Varsın Angustias'la evlensin. Artık umurumda değil, tek başıma küçücük bir eve çekileceğim, ne zaman isterse gelsin görsün, ne zaman canı isterse.

MARTIRIO: Bu dediğin hiçbir zaman olmayacak. Ben sağ kaldıkça olmayacak.

ADELA: Yalnız senin gibi cılız birini değil, azgın bir atı bile serçe parmağımla dize getiririm ben.

MARTIRIO: Sesini yükseltme bana karşı. Sinirime dokunuyor. Yüreğim öylesine kötü bir güçle dolu ki, elimde değil, boğuyor beni.

ADELA: Kardeşlerimizi nasıl seveceğimizi gösteriyorsun bize. Tanrı beni karanlığın ortasında tek başı-

ma bırakmak istemiş demek, çünkü seni şimdi olduğun gibi görebiliyorum, hiç böyle görmemiştim.

(Bir ıslık duyulur. Adela kapıya doğru koşar, fakat Martirio önüne geçer.)

MARTIRIO: Nereye gidiyorsun?

ADELA: Çekil şu kapıdan!

MARTIRIO: Geçebilirsen geç!

ADELA: Çekil!

(Boğuşurlar.)

MARTIRIO (bağırır): Ana! Ana!

ADELA: Bırak beni!

(Bernarda girer. Üzerinde içetek ve kara bir şal vardır.)

BERNARDA: Susun! Susun! Elden ayaktan kesilirsem vay benim halime!

MARTIRIO *(Adela'yı göstererek):* Onunla beraberdi. Eteklerine bak, saman içinde.

BERNARDA *(öfkeyle Adela'nın üstüne yürüyerek):* Kötü kadınların yeridir samanlık!

ADELA *(karşı durarak):* Bu zindan seslerine paydos artık!

(Adela, anasının bastonunu kaptığı gibi ikiye böler.)

Zorbanın bastonuna böyle yaparım ben. Bir adım daha atayım deme. Pepe'den başka kimse buyuramaz bana!

(Magdalena girer.)

MAGDALENA: Adela!

(La Poncia ile Angustias girerler.)

ADELA: Ben onunum. (Angustias'a:)

Bilesin. Avluya çık da kendisine söyle. Bu evin efendisi o olacak. Dışardadır, aslan gibi soluyor.

ANGUSTIAS: Tanrım!

BERNARDA: Tüfek yok mu! Tüfek nerede?

(Dışarı koşar, La Poncia ondan önce davranır. Amelia girer, başını duvara dayayarak korkuyla seyreder. Arkasından Martirio gelir.)

ADELA: Kimse tutamaz beni!

(Çıkmaya çalışır.)

ANGUSTIAS (onu tutarak): Böyle çalımla, göğsünü gere gere çıkamazsın buradan! Hırsız! Evin yüzkarası!

MAGDALENA: Bırakın gitsin de, bir daha yüzünü görmeyelim! *(Silah sesi duyulur.)*

BERNARDA *(girerek):* Artık onu ara da göreyim seni!

MARTIRIO *(girerek):* Pepe el Romano'nun işi tamam.

ADELA: Pepe! Tanrım! Pepe!

(Koşarak çıkar.)

PONCİA: Öldürdün mü oğlanı?

MARTIRIO: Hayır. Kısrağına atlayıp kaçtı!

BERNARDA: Kabahat bende. Kadın kısmı iyi nişan alamıyor.

MAGDALENA: Peki neden öyle dedin?

MARTIRIO: Adela'yı düşündüğünden! Kan ırmağı boşaltsam tepesinden aşağı.

PONCİA: Allah belânı versin!

MAGDALENA: Şeytan!

BERNARDA: Böylesi daha iyi ya!

(Düşme sesi duyulur.)

Adela! Adela!

PONCİA *(Adela'nın kapısında):* Aç şu kapıyı!

BERNARDA: Aç! Duvarlar ayıbını gizler sanma!

HİZMETÇİ *(girerek):* Bütün komşular kalkmışlar!

BERNARDA *(alçak sesle, ama kükrercesine):* Aç! Kapıyı kırdırma bana!

(Sessizlik. Çıt çıkmaz.)

Adela!

(Kapıdan uzaklaşır.)

Çekiç yok mu!

(La Poncia kapıya yüklenir, kapı açılır, içeri girer. Girer girmez çığlık atıp geri çıkar.)

Ne var?

PONCİA *(elleriyle boynunu göstererek):* Tanrı kimsenin başına böyle ölüm vermesin!

(Kız kardeşler geri geri çekilirler. Hizmetçi haç çıkarır. Bernarda çığlık atıp ileri doğru yürür.)

İçeri girme!

BERNARDA: Ben mi gireceğim! Pepe, şimdi koşuyorsun, karanlıkta, ağaçlar altında, ama bir gün düşeceksin. Kesin ipi, indirin! Kız oğlan kız öldü benim kızım. Başka bir odaya kaldırıp kız gibi giydirin. Kimse bunun sözünü etmeyecek! Kız oğlan kız öldü. Söyleyin de, tan ağarırken çanlar iki kez çalsın.

MARTIRIO: Ona ne mutlu, ne mutlu ona ki, Pepe onun oldu.

BERNARDA: Ağlamak da yok. Ölüme sessiz katlanmak gerekir, bağrına taş basarcasına. Susun! *(Kızlardan birine:)*

Sakin olun dedim!

(Başka bir kıza:)

Gözyaşı yalnız kalınca dökülecek! Yas denizine gömüleceğiz. O, Bernarda Alba'nın en küçüğü, kız oğlan kız öldü. İşittiniz mi? Susun, susun, dedim. Susun!

PERDE

LORCA

BERNARDA ALBA'NIN EVİ

Türkçesi: A. Turan Oflazoğlu

Lorca, gerektiği gibi denetlenmeyen ozan duyarlığının oyun yazarına ne oyunlar edebileceğini kendi deneylerinden bildiği için olsa gerek, son oyunu *Bernarda Alba'nın Evi*'ni yazarken ozanlığından adeta kaçmış, baştan aşağı düzyazıdan oluşan bir oyun ortaya koymak istemiştir. Gerçi kuruluş ve gerilim bakımından, Lorca'nın belki de en başarılı oyunudur *Bernarda Alba'nın Evi*, ama bu başarı düzeyini tutturuken, öbür oyunlarındaki şiirsel zenginliği bu oyununa ne ölçüde kattığı ayrıca tartışılabilir. Gerçek bir ozan oyun yazarken şiirden kaçınmak zorunda değildir elbette. Önemli olan, şiirden uzak durmak değil, şiiri oyun içinde yerli yerince kullanmaktır. *Kanlı Düğün*'de de, *Yerma*'da da şiirle aşırı derecede yüklenmiş sahneler vardır, ama onlarda pek fazla bulunan şiirsellik *Bernarda Alba'nın Evi*'nde pek azdır. Oysa iki dizelik şiirin gördüğü işi iki sayfalık düzyazı göremez. Lorca'nın hiç şiire başvurmadan yazdım diye sevindiği bu son oyununun ikinci perdesinde, yine de ekin biçmeye giden erkeklerin türküsü duyulacaktır. Eve kapatılmış kızlar dışarıdan gelen bu türkünün dizelerini özlemle, tutkuyla yankılarlar; çünkü onların mahkum gönülleriyle tarlalardaki başakları özdeş kılmaktadır bu türkü.

İSTANBUL BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ ATATÜRK KİTAPLIĞI
2072
224691
AVE

2. BASKI

ISBN 978-975-355-569-2

İZ YAYINCILIK 437
SANAT EDEBİYAT DİZİSİ